

Hukuk Fakültesi Dergisi
Ankara Hacı Bayram Veli University
Faculty of Law Review

ISSN: 2651-4141 e-ISSN: 2667-4068
Cilt / Volume 30 Temmuz / July 2026 Sayı / No. 3

**DEFTERDEN BULUTA: TÜRK HUKUKUNDA TİCARİ SIRLARIN
KORUNMASI**

FROM LEDGERS TO THE CLOUD: TRADE SECRET PROTECTION IN
TURKISH LAW

Meltem KARATEPE KAYA*

Muhammed NOĞAY**

ÖZET

Bu çalışma, ticari sırların korunmasını dijital dönüşümün ortaya çıkardığı yeni sorunlar çerçevesinde ele almaktadır. Türk hukukunda ticari sırların korunması henüz yeknesak bir kanuni düzenlemeye bağlanmamıştır. Bu alandaki koruma haksız rekabet hükümleri, sadakat borcu, cezai düzenlemeler ve sektör bazlı gizlilik kuralları üzerinden şekillenmiştir. Makale, dijitalleşmenin ticari sır rejimi üzerindeki etkisini özellikle elektronik ticari defterler, bulut bilişim, çalışan hareketliliği ve kişisel verilerin korunması başlıkları üzerinden incelemektedir. Ticari defterlerin elektronik ortama taşınması, özellikle muhasebe dışı defterler bakımından kabul edilen yeni rejimle birlikte, pay sahipliği ve yönetim kararları gibi stratejik bilgilerin korunmasını teknik ve kurumsal bir yönetim meselesi hâline getirmiştir. Bulut

* **Doç. Dr.**, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı/İSTANBUL, **E-Posta:** meltemkaratepe.kaya@medeniyet.edu.tr, **ORCID:** 0000-0003-3428-0293.

** **Dr. Öğrencisi**, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı/İSTANBUL, **E-Posta:** mnogay@gmail.com, **ORCID:** 0009-0001-0137-101X, **DOI:** 10.34246/ahb-vuhfd.1705309.

- **Atıf Şekli/Cite As:** Karatepe Kaya, Meltem/Noğay, Muhammed, “Defterden Buluta: Türk Hukukunda Ticari Sırların Korunması”, HBV-HFD, 2026, C. 30, S. 3, s. 1577-1642.
- **İntihal/Plagiarism:** Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir./This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

bilişimde saklanan ticari sırlar ise erişim kontrolü, şifreleme ve sözleşmeden kaynaklanan güvencelerin birlikte uygulanmasını gerektirir. Çalışmada, ticari sır korumasına ilişkin mevcut yapının kavramsal yeknesaklık, çalışan hareketliliğinin korunması, cezai yaptırımların orantınlılığı ve KVKK ile uyum bakımından yeni bir düzenleme ihtiyacı taşıdığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu kapsamda Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Taslağı da değerlendirilmektedir. Taslağın önemli bir ilerleme sağlamakla birlikte çalışan hareketliliği, cezai sorumluluğun sınırları, kişisel verilerin korunması ve siber güvenlik mevzuatıyla uyum bakımından bazı eksiklikler içerdiği belirtilmektedir. Ticari sırların etkin korunması, hukuki düzenlemeler ile teknik ve idari güvenlik önlemlerinin birlikte ele alınarak uygulanmasını gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ticari sır, Dijital dönüşüm, Ticari defterler, Çalışan hareketliliği, Kişisel verilerin korunması.

ABSTRACT

This study examines the protection of trade secrets in light of the new challenges brought by digital transformation. In Turkish law, the protection of trade secrets is not yet regulated by a unified statutory framework. Instead, protection is shaped through unfair competition rules, the duty of loyalty, criminal law provisions, and sector-specific confidentiality rules. The article analyses the impact of digitalisation on the trade secret regime, particularly through electronic commercial books, cloud computing, employee mobility, and personal data protection. The transfer of commercial books to electronic form, especially the new regime adopted for non-accounting books, has turned the protection of strategic information, such as shareholding structures and management decisions, into a technical and institutional governance issue. Trade secrets stored in cloud environments, in turn, require the combined use of access controls, encryption, and contractual safeguards. The study concludes that the existing framework requires new regulation regarding conceptual consistency, protection of employee mobility, proportionality of criminal sanctions, and coordination with the Turkish Personal Data Protection Law. In this context, the Draft Law on the Protection of Trade Secrets is also examined. Although the Draft represents significant progress, it still contains certain shortcomings regarding employee mobility, the limits of criminal liability, personal data protection, and coordination with cybersecurity legislation. Effective protection of trade secrets requires the application of legal rules alongside technical and administrative security measures.

Keywords: *Trade secrets, Digital transformation, Commercial books, Employee mobility, Personal data protection.*

EXTENDED ABSTRACT

Trade secrets, understood as confidential business information whose economic value derives from its non-public character, constitute a category of intangible assets whose legal protection has expanded significantly in tandem with digital transformation. Although the underlying concept is well established, the range of assets falling within its scope has broadened to encompass algorithms, customer portfolios, pricing models, supply-chain data, and the digital corporate records that undertakings are statutorily required to maintain. Given the inherent fragility of secrecy, remedies invoked after disclosure structurally lack the capacity to restore the commercial value lost. Effective protection consequently rests, at least in equal measure, upon preventive governance mechanisms and upon remedial instruments applicable in the aftermath of disclosure.

Turkish law addresses trade secrets across several statutes rather than through a single instrument. Article 55 of the Turkish Commercial Code (TCC) covers unfair competition, including the inducement of disclosure and the unauthorised exploitation of business secrets. Articles 444 to 447 of the Turkish Code of Obligations (TCO) regulate post-employment non-compete clauses within proportionality limits, and Article 396 sets the loyalty duty during employment. Article 239 of the Turkish Penal Code criminalises unauthorised disclosure. Additional layers appear in sector-specific provisions, in particular Article 73 of the Banking Law, the Capital Markets Law, and the Right to Information Act. This layered structure has served the field for many years and continues to provide functional protection, though the digital environment, where the same body of information often circulates across multiple systems and jurisdictions, has highlighted the benefits of a more consolidated statutory definition.

Turkish law introduced important new instruments in 2025. The Communiqué of 14 February 2025 required non-accounting commercial books, including share registers and board minute books, to be kept electronically, alongside the existing e-defter regime for accounting records. Companies must therefore hold strategic information on digital infrastructure by legal obligation. The amending Communiqué of 10 July 2025 further strengthened continuity, integrity, and traceability requirements. Access control, audit logs, and

ongoing provider supervision now count within the duty of a prudent merchant under Article 18(2) TCC.

Employee mobility, cloud storage, and cross-border data flows raise familiar risks that have intensified rather than changed in nature. Cloud arrangements should expressly set out the scope of confidential data, the applicable security standards, restrictions on sub-processors, the governing law and the return or irreversible deletion duties at termination. ISO 27001 certification can support provider selection but does not relieve the company of its supervisory duty. For employee mobility, narrowly drafted non-disclosure and non-compete clauses work best in combination with role-based access, least-privilege rules and structured exit procedures, since these are what allow an employer to demonstrate, before any breach, that the information was treated as confidential.

Set alongside TRIPS Article 39 and the EU Trade Secrets Directive 2016/943, both of which require confidentiality, commercial value, and reasonable steps to maintain secrecy, the Turkish approach stands to benefit from a unified statutory definition. The Draft Law on the Protection of Trade Secrets, which the Ministry of Trade opened to public consultation on 8 April 2026, is an important step in this direction. It introduces a three-element definition aligned with the Directive and adds dedicated procedural and remedial provisions. Further refinement may be considered before enactment, particularly on the treatment of general knowledge acquired in the ordinary course of employment (in parallel with Directive Article 1(3)(b)), on the scope of criminal liability, and on the coordination between the Draft and the Personal Data Protection Law.

GİRİŞ

Ticari sırlar, ekonomik rekabetin biçim değiştirdiği dönemlerde de varlığını korumuştur. Bilginin gizlenmesi ve denetimi her dönemde farklı araçlarla sağlanmıştır. Kavramın izi, çoğu zaman ticari sır başlığı altında değil, meslek etiği ve ticari dürüstlüğü ilişkin düzenlemelerde bulunabilir¹. Hammurabi Kanunları ticari sırrı doğrudan korumamış olsa da meslekî yetkinlik ve dürüstlüğü dayanan hükümleri bu gelişimin erken örneklerinden biridir². Lonca temelli ekonomik yapılarda ise koruma, ağırlıklı olarak formel

¹ Gürbüz Usluel, s. 16; Sulu, s. 5.

² Gürbüz Usluel, s. 16; Sulu, s. 5.

hukuk yerine meslekî teamüller ve lonca disiplini yoluyla işlemiştir.

Günümüzde ticari sırlar, işletmeye rakiplerine karşı üstünlük sağlayan ve kamuya açık olmayan bilgi ve tecrübe birikimi olarak kabul edilmektedir³. Bu bilgilerin korunmasındaki temel unsur, maddi değerlerinden ziyade gizli kalmaları ve rakipler tarafından öğrenilmemeleridir⁴. Formüller⁵, iş süreçleri, algoritmalar⁶, müşteri portföyleri ve stratejik veriler işletmelerin pazardaki konumunu belirleyen başlıca unsurlar arasındadır. Hukuki açıdan bir bilginin ticari sır sayılabilmesi için gizli olması⁷, ekonomik değer taşıması⁸ ve makul koruma önlemleriyle muhafaza edilmesi gerektiği genel kabul görmektedir⁹.

Makale, ticari sır korumasını dijital dönüşüm ekseninde yeniden konumlandırmakta ve özellikle ticari defterler alanındaki gelişmelerin sır yönetimiyle kurduğu yakın ilişkiyi öne çıkarmaktadır. Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulmasına imkân veren yeni düzenleme yaklaşımı, muhafaza ve ibraz yükümlülüklerini teknik standartlarla iç içe geçirmiş, kayıtların güvenilirliğini güçlendirmiştir. Aynı düzenleme yapısı, sır içeriği yoğun verilerin bulut altyapıları, erişim yetkileri ve denetim izleri üzerinden korunmasını da zorunlu kılmaktadır. Muhasebe defterleri için e-defter rejiminin sürmesinin yanında, muhasebe dışı ticari defterler için ayrı bir elektronik tutma rejiminin kabul edilmesi, şirketin stratejik bilgilerini barındıran defterlerin bilgi güvenliği perspektifinden yeniden ele alınmasını daha da gerekli hâle getirmiştir. Çalışmada ticari sır kavramının unsurları ve sır niteliğinin kaybının sonuçları, Türk hukukundaki çok katmanlı koruma araçları, bulut bilişim ve elektronik defter sistemlerinin doğurduğu riskler, çalışan hareketliliği ve ulusal güvenlik boyutları, karşılaştırmalı hukuk bulgularıyla birlikte ele alınmaktadır.

³ Gürbüz Usluel, s. 16; Sulu, s. 5.

⁴ Nitekim tacirler hem içgüdüsel olarak hem de deneyimlerinin getirisiyle, kendileri için fayda sağlayarak ekonomik rekabette öne geçirecek bilgileri paylaşmaktan kaçınmış ve sadece kendileri için değil, ticari işletmelerinde çalışan işçiler için de işleriyle ilgili bilgilerin ifşasını yasaklamışlardır. Rekabetin özünde bulunan bu gizlilik ihtiyacı, ticari sırların korunması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Gürbüz Usluel, s. 15; Sulu, s. 4.

⁵ Bkz. Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 3; Bozkurt Yüksel, 2018, s. 150.

⁶ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 3.

⁷ Gürbüz Usluel, s. 28; Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 267; Ticari sırların gizlilik özelliğini vurgulayan yargı kararı için Bkz. Y. 11. HD, T. 14.12.2017, E. 2016/6687, K. 2017/7273, (www.lexpera.com.tr)

⁸ Gürbüz Usluel, s. 37; Bilge, 4; Yasaman, s. 369; Karasu/Suluk/Nal, s. 468; Turanboy, s. 368.

⁹ Gürbüz Usluel, s. 22.

Bu çalışma, klasik ticari sır teorisinin dijital altyapılar altında yeniden düşünülmesi gerektiğini savunmakta; mevcut Türk hukuk rejiminin tanım birliği, çalışan hareketliliği güvencesi, KVKK ile koordinasyon ve siber güvenlik mevzuatıyla entegrasyon eksenlerinde reform ihtiyacını ortaya koymaktadır.

I. TİCARİ SIR KAVRAMI

A. Genel Olarak

Ticari sırlar, bilginin üretilmesi, işletme içinde değerlendirilmesi ve rekabet avantajına dönüştürülmesi bakımından tarih boyunca önemli bir işlev üstlenmiştir¹⁰. Bilginin gizli tutulması, sahibine fiilî bir kontrol alanı sağlayarak rekabet üstünlüğü yaratır. Bu nedenle ticari sırlar uzun süre formel hukuk kurallarından bağımsız olarak meslekî teamüller ve kurumsal pratikler yoluyla korunmuştur. Ancak ekonomik rekabetin yoğunlaşması ve bilginin artan ekonomik değeri, ticari sırların hukuki koruma altına alınmasını zorunlu kılmıştır¹¹.

Ticari sırların korunmasına ilişkin yasama faaliyetleri iki temel dönemde yoğunlaşmıştır. İlk dönem, Sanayi Devrimi ile birlikte 18. ve 19. yüzyıllarda ortaya çıkmış; üretim süreçlerine ilişkin bilgilerin dolaşımının artması, üretim sırlarının korunmasını gündeme taşımıştır¹². Lonca sisteminin çözülmesi ve ticaret özgürlüğü ilkesinin güçlenmesiyle birlikte¹³, üretim süreçlerine ve işletme organizasyonuna ilişkin bilginin daha kolay dolaşıma girmesi ticari sırların hukuki korumasını gündeme taşımıştır¹⁴. Bu dönemde 1810 tarihli Napolyon Ceza Kanunu üretim sırlarının ifşasını suç saymış, İngiltere’de ortak hukuk koruması gelişmiş¹⁵ ve Almanya’da haksız rekabet

¹⁰ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 4; Kervankıran, s. 345.

¹¹ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 4.

¹² Deane, s. 72-118; Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 4.

¹³ French Assemblée nationale, Loi des 2–17 mars 1791 portant suppression de tous les droits d’aides, de toutes les maîtrises et jurandes et établissement des droits de patente (décret d’Allarde), 1791, art. VII.

¹⁴ Fisk, s. 441.

¹⁵ Cornish, Llewelyn ve Aplin, para 8-006.

mevzuatına¹⁶ ticari sırları koruyan hükümler eklenmiştir¹⁷.

İkinci dalga ise 1980'lerden günümüze uzanmakta ve internetin yaygınlaşması ile küreselleşmenin etkisiyle bilgi toplumuna geçişin hukuki izdüşümünü yansıtmaktadır¹⁸. Patent ve telif hakkı sistemlerinin yazılım, veri ve benzeri yeni teknolojik çıktıları her somut durumda etkin biçimde korumakta yetersiz kalması, firmaları yeniliklerini gizlilik stratejileriyle muhafaza yöneltmiştir. Bu bağlamda Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesi (TRIPS) Anlaşması'nın gizli bilgilerin korunmasını zorunlu kılan 39. maddesi¹⁹, ABD'de 1996 tarihli Ekonomik Casusluk Yasası²⁰ ve 2016 tarihli Ticaret Sırlarını Savunma Yasası (DTSA)²¹ ile AB'nin 2016 tarihli Ticari Sırlar Direktifi²², endüstriyel rekabet gücünü artırma ve yeniliği teşvik etme amaçlarıyla öne çıkan düzenlemelerdir. Günümüzde şirketler, içeceklerin gizli formülü²³ veya teknoloji şirketlerinin algoritmaları²⁴ ticari sırları koruyarak

¹⁶ Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbs (Haksız Rekabete Karşı Koruma Kanunu), 27 Mayıs 1896, Deutsches Reichsgesetzblatt Band 1896, Nr. 13, S. 145–149, madde 7-8 uyarınca haksız rekabet, dürüst ticari uygulamalara aykırı davranışlarla rakiplerin veya tüketicilerin zarar görmesine yol açılmasıdır. Yanıltıcı beyanlar, ticari sırların kötüye kullanılması ve itibar zedeleyici eylemler bu kapsamdadır. Ticari sırların yetkisiz şekilde elde edilmesi, ifşa edilmesi veya çalışanlarca kötü niyetle kullanılması da haksız rekabet sayılır; bu fiiller hukuki yaptırımlara ve tazminat sorumluluğuna yol açar.

¹⁷ MacLeod, s. 4.

¹⁸ Castells, s. 38-52.

¹⁹ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (Fikri Mülkiyet Haklarının Ticaretle İlgili Yönleri Hakkında Anlaşma) 1869 UNTS 299, art 39.

²⁰ Economic Espionage Act of 1996, Pub L 104–294, 110 Stat 3488.

²¹ U.S. Congress, Defend Trade Secrets Act of 2016 (DTSA)(Ticaret Sırlarını Savunma Yasası 2016), 18 USC §1836, Pub.L. 114–153, 130 Stat. 376, 11.05.2016.

²² Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 8 Haziran 2016 tarihli ve (AB) 2016/943 sayılı Direktifi – Gizli tutulan bilgi ve ticari sırların (know-how ve iş bilgisi) hukuka aykırı edinilmesi, kullanımı ve açıklanmasına karşı korunması hakkında (Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure).

²³ Ticari sırlara ilişkin en sık verilen örneklerden biri, bir içecek şirketine ait formüldür. Uzun yıllardır gizli tutulan ve sıkı koruma tedbirleri altında muhafaza edilen bu formül, ticari sırların işletmeler açısından taşıdığı ekonomik değeri göstermektedir. Ayrıca söz konusu gizliliğin şirket tarafından kurumsal kimliğin bir parçası hâline getirilmiş olması, ticari sırların bazı durumlarda rekabet stratejisinin de bir unsuru olabileceğini ortaya koymaktadır. Bkz. Desaunettes-Barbero, s. 3; Bozkurt Yüksel, 2018, s. 150.

²⁴ Google'ın arama algoritması, ticari sır korumasının teknoloji sektöründeki önemini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Algoritmanın belirli yönleri patentlerle korunurken, kamuya açıklanmayan geliştirmeler ve güncellemeler şirketin pazardaki rekabet avantajının

rekabet avantajı sağlamaktadır.

Öğretide genel kabul, ticari sırların kamuya açık olmayan ve bu gizlilik nedeniyle ekonomik değer taşıyan bilgiler olduğu yönündedir²⁵. Ticari sırlar, çoğu zaman işletme içi araştırma, tecrübe ve organizasyon süreçlerinin ürünü olup rakiplere karşı rekabet avantajı sağlar²⁶. WIPO da ticari sırların teknik bilgilerden müşteri listelerine kadar geniş bir veri grubunu kapsayabileceğini kabul etmektedir²⁷.

B. Ticari Sır Kavramı

Türk hukukunda ticari sır kavramı Türk Ticaret Kanunu (TTK), Türk Borçlar Kanunu (TBK) ve Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) açık ve yeknesak bir tanıma kavuşturulmamış; buna karşın çok katmanlı bir koruma rejimi geliştirilmiştir. TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümleri, ticari sırların hukuka aykırı elde edilmesi, kullanılması veya ifşasını engellemeyi amaçlarken²⁸; TBK iş ilişkilerinde sadakat borcu çerçevesinde gizliliği güvence altına alır. TCK m. 239 ise ticari sırların hukuka aykırı ifşasını cezai yaptırıma bağlamaktadır.

Rekabet Kurulu'nun 2010/3 sayılı Tebliği²⁹ ticari sır için işlevsel bir tanım sunsa da ikincil nitelikte olması ve belirli eşik kavramlar içermesi nedeniyle tüm hukuki bağlamlar için bağlayıcı bir çerçeve oluşturmaz³⁰. Bu nedenle öğretide, ticari sırrın tespitinde bilginin alenî olmaması, ekonomik değer taşınması, sınırlı bir çevre tarafından bilinir olması ve makul koruma tedbirleriyle muhafaza edilmesi gibi ölçütlerin birlikte değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir³¹. Keza bu unsurlardan herhangi birinin bilginin aleniyet kazanması, hukuka uygun tersine mühendislik yoluyla öğrenilmesi, gizli tut-

sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Bkz. Desautettes-Barbero, Trade Secrets, s. 3.

²⁵ Cornell Law School, 'Trade Secret' (Cornell Hukuk Fakültesi Wex) (https://www.law.cornell.edu/wex/trade_secret, Erişim Tarihi: 28.04.2025).

²⁶ Estevez, "Trade Secret: Definition, Examples, Laws, Vs. Patent" (Investopedia, 13 Mayıs 2025) (<https://www.investopedia.com/terms/t/trade-secret.asp>, Erişim Tarihi: 24.01.2026).

²⁷ Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, 'Trade Secrets' (WIPO) (<https://www.wipo.int/en/web/trade-secrets>, Erişim Tarihi: 28.04.2025).

²⁸ Damla Kayasoylu, Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Üretim ve İş Sırlarının Korunması, Seçkin Yayınları, 2020, s. 75

²⁹ Ticari Sırların Belirlenmesi ve Gizli Tutulması Genel Esaslar Tebliği (RG, T. 18.04.2010, S. 27556)

³⁰ Velasco, s. 177.

³¹ Dreyfuss, s. 191 vd.

ma iradesinin sona ermesi, sözleşmeye dayalı koruma süresinin dolması ya da rekabet avantajının fiilen kaybolması gibi sebeplerle zayıflaması veya ortadan kalkması ticari sırrın varlığını ve korunabilirliğini tartışmalı hâle getirebilir³².

Bu kapsamda genel bir tanım yapmak gerekirse ticari sır, sahibine ekonomik menfaat sağlayan, alenî olmayan, sınırlı bir çevre tarafından bilinen, rakiplere karşı rekabet üstünlüğü doğuran ve ticari işletmenin organizasyonuna yahut üretim ve pazarlama süreçlerine ilişkin olumlu veya olumsuz bilgi ve tecrübe birikimini içeren, ayrıca gizli tutulması yönünde irade ortaya konulan bilgi bütünüdür³³. Müşteri ve tedarikçi listeleri, üretim metotları, pazarlama stratejileri, fiyatlandırma ve iskonto kıstasları, algoritmik yöntemler, kimyasal formüller ve benzeri teknik ya da ticari veriler somut olayın özelliklerine göre ticari sır niteliği taşıyabilir³⁴. Bilginin gizliliğinin işletmeye sağladığı stratejik avantaj dikkate alındığında³⁵, bu avantajın sürdürülebilirliği bakımından işletme ölçeği ve faaliyet alanıyla uyumlu koruma önlemlerinin uygulanması da belirleyicidir³⁶. Bu değerlendirmeler ışığında, ticari sırrın kapsamının tek ve kapalı bir tanımla belirlenmesinin güçlüğü karşısında, somut olayda ticari sır niteliğini saptamaya elverişli ölçütler üzerinden ilerlemek daha işlevsel görünmektedir. Bu nedenle aşağıda bilginin alenî olmaması, ekonomik değer taşıması, sınırlı çevre tarafından bilinirliğini ve makul koruma tedbirleriyle muhafaza edilmesi gibi unsurlar esas alınarak ticari sırrın hangi koşullarda doğduğu, nasıl sürdürüldüğü ve hangi hâllerde bu niteliğini yitireceği siste-

³² Softaoğlu, s. 6; Sulu, s. 134, 135.

³³ Gürbüz Usluel, s. 35 vd; Yasaman, s. 369; Sulu, s. 10 vd; Karasu/Suluk/Nal, s. 468; Bilge, s. 4, Üçüncü, s. 31; Turanboy, s. 368, Karshoğlu, s. 26. Ayrıca Yargıtay 23. HD de ticari sır, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu m. 23 ve 1/483 numaralı Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı'na atıfla dar anlamda "gerçek ya da tüzel kişi tacire, rakiplerine karşı ekonomik anlamda menfaat sağlayan, sır olarak saklanan ve gizli kalması için gerekli önlemlerin sahibi tarafından alındığı bilgi" olarak tanımlanmış; haksız rekabet ilkeleri de göz önünde bulundurularak verilen bir başka açıklamada ise ticari sırrın "Tacirin ticari faaliyetleri esnasında kullandığı, aynı olanağa sahip olmayan veya kullanamayan rakiplerine karşı kendisi için avantaj teşkil eden herhangi bir formül, düzen, model vs. toplam bilgiler" olarak ifade edildiğini belirtmiştir. Bkz. Y. 23. HD, T. 21.10.2019, E. 2016/6958, K. 2019/4349 (UYAP).

³⁴ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 150.

³⁵ Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, 'Trade Secrets' (WIPO) (<https://www.wipo.int/en/web/trade-secrets>, Erişim Tarihi: 28.04.2025).

³⁶ Justia, 'Trade Secrets Law' (<https://www.justia.com/intellectual-property/trade-secrets/>, Erişim Tarihi: 28.04.2025); Özellikle girişim şirketlerinde ticari sırlar (tescilsiz yazılımlar, know-how vb.) genellikle şirketin ana değerini oluşturur. Bu yüzden yatırım ve pay devir sözleşmelerinde gizlilik, fikri hak devri ve taahhüt hükümleri açık ve ölçülü düzenlenmelidir. Bkz. Günay, s. 159.

matik biçimde ele alınacaktır³⁷.

C. Ticari Sırrın Unsurları

1. Bilginin Ticari Nitelikte Olması

Ticari sır, bir işletmenin ticari faaliyetleriyle doğrudan bağlantılı bilgilerden oluşur. Bilginin ticari niteliği, TTK m. 3’te tanımlanan “ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiiller” ile ilişkilidir. TTK m. 11’e göre, ticari işletme, esnaf işletmesi sınırını aşan, devamlı ve bağımsız faaliyetlerle gelir sağlamayı hedefler. TTK m. 12 ve devamında ise tacir, “bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişi” olarak tanımlanır. Bu tanımlardan hareketle, ticari sırların çoğunlukla ticari işletme faaliyetiyle bağlantılı olduğu söylenebilir³⁸. Örneğin, bir üretim tekniği, müşteri veri tabanı veya pazarlama planı, işletmenin faaliyetlerinden doğar ve ticari sır kapsamına girer. WIPO, ticari sırların teknik veya ticari bilgiler olabileceğini belirtirken³⁹, bazı kaynaklar bu bilgilerin işletmenin iç süreçlerinden kaynaklandığını vurgular⁴⁰. Buna göre, ticari nitelik, bilginin işletme dışı bir bağlamda (örneğin, kişisel bir not) değil, ticari bir işlem veya fiilden doğmasını gerektirir.⁴¹

2. Bilginin Gizli Tutulma İradesi

Ticari sırrın temel özelliği, bilginin gizli olması ve bu gizliliğin bilgi sahibi tarafından bilinçli irade ile korunmasıdır. Hukuki koruma için bilgi gizli olmalı, ekonomik değer taşınmalı ve makul tedbirlerle muhafaza edilmelidir⁴², zira gizlilik mutlak bilinmezlik değil genel aleniyete kapalı olma anlamına gelir ve işletme içinde sınırlı kişilerce bilinmesi bu niteliği ortadan kaldırmaz, ancak bilginin kamu malı olmaması tek başına yeterli değildir⁴³, dolayısıyla asıl önemli olan bilgi sahibinin gizli tutma iradesini üçüncü kişilerce fark edilebilir nitelikte makul tedbirlerle dışa yansıtmasıdır.

³⁷ Gürbüz Usluel, s. 27 vd; Sulu, s. 14 vd; Anılan eserlerdeki başlıklar farklı olsa da içerik itibarıyla unsurlar benzerdir.

³⁸ Gürbüz Usluel, s. 27.

³⁹ Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, ‘Trade Secrets’ (WIPO) (<https://www.wipo.int/en/web/trade-secrets>, Erişim Tarihi: 28.04.2025).

⁴⁰ Estevez, “Trade Secret: Definition, Examples, Laws, Vs. Patent” (Investopedia, 13 Mayıs 2025) (<https://www.investopedia.com/terms/t/trade-secret.asp>, Erişim Tarihi: 24 Ocak 2026).

⁴¹ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 102.

⁴² Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 102.

⁴³ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 102.

Bu kapsamda, bilginin hukuka aykırı yollarla elde edilmesi ihtimali⁴⁴ veya tersine mühendislik gibi hukuka uygun yöntemlerle ulaşılabılır olması, tek başına gizlilik vasfını ortadan kaldırmaz⁴⁵. Belirleyici olan, bilginin fiilen aleniyet kazanıp kazanmadığı ve bilgi sahibinin onu gizli tutmak yönünde aktif bir tutum sergileyip sergilemediğidir. Bilgiye erişimin zorlaştırılması, bu bağlamda gizlilik niteliğini güçlendiren bir unsur olarak değerlendirilir ve erişim zorluğu, bilgiye ulaşmak için harcanması gereken emek ve zamanla ölçülür. Buna karşılık, bilgi sahibinin herhangi bir koruyucu önlem almaması, pasif veya kayıtsız bir tutum sergilemesi halinde, söz konusu bilginin her ne kadar fiilen yayılmamış olsa dahi ticari sır olarak nitelendirilmesi tartışmalı hale gelir⁴⁶.

Bu nedenle ticari sırrın korunması, bilgi sahibinin gizli tutma iradesini somut ve makul tedbirlerle ortaya koymasını gerektirir⁴⁷. Gizlilik sözleşmeleri yapılması, bilgiye erişimin sınırlandırılması, yalnızca ihtiyaç duyan kişilere açıklama yapılması ve bilginin dolaylı biçimde ifşasına yol açabilecek unsurların da kontrol altında tutulması bu tedbirlere örnek gösterilebilir. Alınacak önlemlerin işletmenin büyüklüğü ve faaliyet alanıyla orantılı olması⁴⁸ yeterlidir⁴⁹. TRIPS m. 39'da da ticari değere sahip gizli bilginin korunabilmesi için, gizli kalmasını sağlamak amacıyla makul önlemler alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu önlemler hem gizlilik iradesinin bir yansıması hem de gerektiğinde tacirin özen yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğinin değerlendirilmesinde başvurulacak önemli bir ölçüt niteliği taşır.

3. Gizliliğin Sır Sahibi İçin Yarar Sağlaması

Ticari sırrın gizli kalması, sır sahibine rekabet avantajı veya ekonomik fayda sağlamalıdır. Bu unsur, bilginin bizzat değerinden değil, gizli olmasından kaynaklanan menfaate odaklanır. Dolayısıyla temel kıstas sır sahibinin zarar görme ihtimalinden ziyade sırrın gizli kalmasındaki menfaatidir⁵⁰. Örneğin,

⁴⁴ Gürbüz Usluel, s. 35; Sulu, s. 137.

⁴⁵ Gürbüz Usluel, s. 35; Ayrıca bu yönde bir Amerikan mahkemesi kararı için Bkz. *Kewanee Oil Co. v. Bicron Corp.*, 416 U.S. 470, 475-76 (1974).

⁴⁶ Gürbüz Usluel, s. 10.

⁴⁷ Sulu, s. 15; Fisk, s. 450-455.

⁴⁸ Örneğin, büyük bir teknoloji firması yazılım kodlarını gelişmiş şifreleme yöntemleriyle korurken, küçük bir işletme fiziksel kilitli dolaplar kullanabilir. Detay için Bkz. Bone, s. 241.

⁴⁹ Lang, s. 462, 463.

⁵⁰ Sulu, s. 11.

bir şirketin mali darboğazı gizli tutması, bankadan kredi alabilmesini veya borçla mal temin etmesini sağlayabilir. Bilginin başarılı bir formül gibi olumlu veya başarısız Ar-Ge verileri gibi olumsuz olması fark etmez⁵¹. Önemli olan, gizliliğin rakiplere karşı üstünlük sağlamasıdır. Başarısız uygulamalara dair bilgilerin bile, rakiplerin aynı hataları yapmasını önleyerek masrafsız bir avantaj sunduğu örnekler bulmak mümkündür. Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi(USPTO), gizliliğin işletmenin pazar konumunu güçlendirmesi gerektiğini ifade ederken⁵² TRIPS madde 39, gizliliğin ticari değerle doğrudan bağlantılı olduğunu belirtmektedir.

4. Bilginin Ekonomik Bir Değere Sahip Olması

Ticari sır, gizli olması nedeniyle ekonomik bir değere sahip olmalıdır. Ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillerden doğan bilgiler, somut bir ekonomik karşılık içeriyorsa ticari sır olarak korunur. Bu değer, bilginin içeriğinden değil, gizliliğinden kaynaklanır⁵³. Örneğin, bir yazılım algoritması, rakiplerin erişememesi nedeniyle değerlidir. Bilgi üçüncü kişiler için dahi objektif olarak değerli olmalı ve rakipler, bu bilgiye erişmek için bedel ödemeye hazır olmalıdır⁵⁴. Bir görüşe göre, bu ekonomik değer temelde bilginin işletmeye sağladığı rekabet avantajından doğmaktadır⁵⁵. Bazı yazarlar da bu değerın gerçek veya potansiyel olabileceğini ifade etmektedir⁵⁶. Örneğin, bir Ar-Ge projesinin erken aşama verileri, henüz ticarileşmemiş olsa bile, gelecekteki potansiyeli nedeniyle ticari sır sayılabilir⁵⁷.

⁵¹ Sulu, s. 13.

⁵² Birleşik Devletler Patent ve Marka Ofisi, ‘Trade Secrets’ (USPTO) (<https://www.uspto.gov/ip-policy/trade-secret-policy>, Erişim Tarihi: 28.04.2025).

⁵³ Gürbüz Usluel, s. 11; Sulu, s. 18.

⁵⁴ Gürbüz Usluel, s. 42; Sulu, s. 19.

⁵⁵ Estevez, “Trade Secret: Definition, Examples, Laws, Vs. Patent” (Investopedia, 13 Mayıs 2025) (<https://www.investopedia.com/terms/t/trade-secret.asp>, Erişim Tarihi: 24 Ocak 2026); Bone, s. 241.

⁵⁶ Cornell Law School, ‘Trade Secret’ (Cornell Hukuk Fakültesi Wex) (https://www.law.cornell.edu/wex/trade_secret, Erişim Tarihi: 28.04.2025), Desautelles-Barbero, Trade Secrets, s. 3.

⁵⁷ Bununla birlikte dijitalleşme, yapay zekâ destekli veri işleme süreçleri, siber güvenlik riskleri ve çalışan hareketliliğine ilişkin güncel tartışmalar, ticari sırrın klasik unsurlarının somut olaylarda uygulanmasını daha karmaşık hâle getirmektedir. Özellikle bilginin elektronik ortamda depolanması, bulut sistemleri üzerinden paylaşılması ve çalışan mobilitesinin artması, gizlilik iradesi ile makul koruma önlemlerinin kapsamının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır

D. Ticari Sırrın Benzer Kavramlardan Farkı

Ticari sır, içerdği gizli bilgi unsuru sebebiyle meslek sırrı, müşteri sırrı, devlet sırrı ve know-how gibi kavramlarla yakınlık taşır⁵⁸. Bu kavramlar arasındaki ayırım, ticari sır tanımlamaya da hizmet eder.

Meslek sırrı, bir mesleğin icrası sırasında edinilen bilgi ve tecrübeleri kapsar. Meslek erbabı bu bilgiyi hem rakipler karşısında bir avantaj olarak kullanabilir hem de mesleğin gereği olarak müşterilerinden edinebilir⁵⁹. Türk hukukunda 1136 sayılı Avukatlık Kanun⁶⁰ u m. 36, 1512 sayılı Noterlik Kanunu⁶¹ m. 56, Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi (Tüzüğü)⁶² ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu⁶³ m. 73 gibi düzenlemeler, ilgili meslek mensuplarına müşterilerinden edinilen bilgiyi koruma yükümlülüğü getirir⁶⁴. Bu bilgiler çoğunlukla kişisel veri niteliği taşır⁶⁵. Ticari sır ise işletmenin ticari faaliyetiyle doğrudan bağlantılıdır ve ekonomik değer taşır.

Müşteri sırrı, meslek sırrının bir alt kategorisi olarak müşteriden edinilen özel bilgileri ifade eder. Bir bankanın müşterisinin finansal verisi veya bir avukatın müvekkilinin dava bilgisi bu kapsamdadır⁶⁶. Bu bilgiler aynı zamanda kişisel veri koruma rejimiyle ilişkilidir. Ticari sır ise işletmenin rekabet avantajına katkı sağlayan müşteri listeleri gibi bilgileri kapsar ve ekonomik değeri gizli kalmasından doğar⁶⁷.

⁵⁸ Gürbüz Usluel, s. 50, 51.

⁵⁹ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 151; Gürbüz Usluel, s. 49, 50; Softaoğlu, s. 12.

⁶⁰ RG, T. 07.04.1969, S. 13168.

⁶¹ RG, T. 05.02.1972, S.14090.

⁶² RG, T. 19.02.1960, S. 10436.

⁶³ RG, T. 01.11.2005, S. 25983 (Mükerrer).

⁶⁴ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 151; Gürbüz Usluel, s. 49, 50; Softaoğlu, s. 12.

⁶⁵ Kişisel veriye ve tanımına ilişkin açıklamalar için Bkz. Çekin, s. 19 dd.; Küzeci, s. 71-72; Dülger (2018), s. 77; Dülger (2020), s. 79; Akkurt, s. 24; Kotil, s. 94-96.

⁶⁶ Hannah, s. 71.

⁶⁷ Crittenden vd., s. 607 vd.; Estevez, “Trade Secret: Definition, Examples, Laws, Vs. Patent” (Investopedia, 13 Mayıs 2025) (<https://www.investopedia.com/terms/t/trade-secret.asp>, Erişim Tarihi: 24.01.2026); Örneğin, bir şirketin müşteri veritabanı ticari sır olabilir, ancak bu sır, kişisel verilerden ziyade işletmenin pazar payına olan etkisiyle tanımlanır. Bknz. Bone, s. 241.

Devlet sırrı, millî güvenlik, dış politika ve savunma gibi alanlarda gizli kalması gereken bilgileri içerir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu⁶⁸ kamu görevlilerinin devlet sırrına ilişkin tanıklığını yazılı izne bağlamıştır⁶⁹. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu⁷⁰ m. 47 ise bu nitelikteki bilgilerin yalnızca hâkim huzurunda ve zabıt kâtibi olmaksızın dinlenmesini düzenler⁷¹. Devlet sırrı kamu yararını korur ve bir kamu organının kararıyla belirlenir⁷². Ticari sır ise özel işletmenin ekonomik çıkarına odaklanır. Savunma sanayiindeki bir üretim tekniği gibi durumlarda iki kategori örtüşebilir.

Know-how kavramı esas itibarıyla nasıl yapılacağına dair bilgiyi ifade eder⁷³. Sınai nitelikli, patentlenmemiş, gizli ve ekonomik değere sahip teknik bilgiyi içerir ve daha çok üretim süreçlerine yönelir⁷⁴. Bu yönüyle know-how ticari sır kapsamına girebilir, ancak daha dar bir alanı kapsar⁷⁵. Ticari sır, işletmenin organizasyon yapısını, ticari stratejilerini, müşteri ilişkilerini ve faaliyetlerine ilişkin diğer gizli bilgileri de içeren bir üst kavram niteliğindedir⁷⁶. Black-Box Anlaşmaları ise know-how’ın sadece bir kısmını (bilginin açıklanmadan, inceleme/kopyalama sınırlandırılarak teslim edilmesi) temsil eder ve tüm boyutlarını açıklamaya yetmez⁷⁷.

Türk hukukunda ticari sırlar, TTK, TBK ve TCK hükümleri aracılığıyla işletmenin rekabet avantajını korumaya yönelik geniş bir kapsamda ele alınmaktadır. Buna karşılık know-how, daha çok teknik bilgi transferine odaklanan ve ticari sır kavramı içinde yer alan bir alt kategori

⁶⁸ RG, T. 04.02.2011, S. 27836.

⁶⁹ Tanıklığın izne bağlı olduğu hâller başlığıyla HMK 242/1 maddesi; “Kamu görevlileri, görevlerinden ayrılmış olsalar bile, görevleri gereğince sır olarak saklamak zorunda oldukları hususlar hakkında, sırrın ait olduğu resmî makamın yazılı izni olmadıkça tanık olarak dinlenemezler. Bu izin, milletvekilleri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında Cumhurbaşkanı ve diğerleri hakkında bağlı oldukları bakan veya kuruluşun amiri tarafından verilir.” şeklindedir.

⁷⁰ RG, T. 17.12.2004, S. 25673.

⁷¹ Devlet sırrı niteliğindeki bilgilerle ilgili tanıklık başlıklı ilgili maddede; “...Devletin dış ilişkilerine, millî savunmasına ve millî güvenliğine zarar verebilecek; anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek nitelikteki bilgiler; Devlet sırrı sayılır...” denilmektedir.

⁷² Gürbüz Usluel, s. 44.

⁷³ Velasco, s. 177; Dreyfuss, s. 191 vd.

⁷⁴ Velasco, s. 177; Dreyfuss, s. 191 vd.

⁷⁵ Sulu, s. 26 vd; Dreyfuss, s. 191 vd.

⁷⁶ Velasco, s. 177; Dreyfuss, s. 191 vd.

⁷⁷ Sulu, s. 18.

olarak değerlendirilebilir⁷⁸.

Sonuç olarak meslek sırrı, müşteri sırrı, devlet sırrı ve know-how, ticari sırrı doğrudan tanımlayan kavramlar olmaktan çok onun farklı görünüşleri ya da alt türleri olarak değerlendirilmelidir. Ticari sır, işletmenin rekabet gücünü koruyan, gizli, ekonomik değere sahip ve aktif olarak korunan bilgilerin tamamını kapsayan en geniş kategoridir⁷⁹.

II. TİCARİ SIRRIN KORUNMASI

Ticari sırlar hem ulusal düzeyde kanunlarla hem de uluslararası düzenlemelerle korunmaktadır. Aşağıda ticari sırların korunmasına ilişkin uluslararası hukuki düzenlemeler, bölgesel yaklaşımları ve dijital çağın getirdiği yeni standartlar sistematik bir şekilde incelenecektir.

A. Ticari Sırların Korunmasında Uluslararası Hukuki Çerçeve

Ticari sırların korunması her hukuk sisteminde farklı düzenlemelere tabi tutulmuştur. Temelde, ticari sırların uluslararası düzeyde korunmasının, ülkemizin de taraf olduğu TRIPS'in⁸⁰ 39(2) maddesinde düzenlendiğini söylenebilir. Şöyle ki, modern küresel ekonomide ticari sırlar, işletmelerin rekabet avantajını korumanın temel araçlarından biri haline gelmiştir⁸¹. Ancak uluslararası ticaretin karmaşıklaşan yapısı, bu sırların korunmasına ilişkin standart bir hukuki çerçeve ihtiyacını doğurmuştur⁸². Bu ihtiyacın sonucu olarak, TRIPS'in 39(2) maddesi tarihte ilk kez çok taraflı bir anlaşmada ticari sır korumasını düzenlemiştir⁸³. AB Ticari Sırların Korunması Direktifi⁸⁴ (2016/943) ve 1883 tarihli Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi⁸⁵ de ticari sırların korunması bağlamında farklı ancak

⁷⁸ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 15

⁷⁹ Sulu, s. 31.

⁸⁰ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) (Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesi), Apr. 15, 1994, Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, Annex 1C, 1869 U.N.T.S. 299, art. 39.

⁸¹ Krasser, s. 216.

⁸² Drahos-Braithwaite, s. 7–9.

⁸³ Desauettes-Barbero, Trade Secrets, s. 43.

⁸⁴ AB Direktifi 2016/943, op. cit. (dn. 22).

⁸⁵ Paris Convention for the Protection of Industrial Property (Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi), Mart 20, 1883, as revised at Stockholm, July 14, 1967, 21 U.S.T. 1583, 828 U.N.T.S. 305, art. 10bis.

birbirini tamamlayan yaklaşımlar sunarak bölgesel seviyede de bu korumayı desteklemektedir⁸⁶.

1. Avrupa Birliği'nin Yaklaşımı

Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in 8 Haziran 2016 tarihli (EU) 2016/943 sayılı Ticari Sırların Korunması Direktifi⁸⁷, üye ülkelerde ticari sırların yasa dışı edinimi, kullanımı ve ifşasına karşı ortak bir asgari koruma çerçevesi getirmiştir⁸⁸. Direktif, ticari sırrı üç unsurla tanımlar: ilgili çevrelerde bilinmeme, ticari değer ve makul koruma önlemleri. Bu tanım know-how, müşteri listeleri, iş stratejileri ve teknik bilgileri içeren geniş bir kapsama sahiptir⁸⁹. Özellikle dijital ortamda ticari sırların korunması için şifreleme ve erişim kontrolleri gibi teknolojik önlemler, "makul koruma" kapsamında değerlendirilir. Direktif, üye devletlere, ticari sırların izinsiz kopyalanması veya eski çalışanlar tarafından kötüye kullanılması gibi durumlarda tazminat, ihtiyati tedbirler ve hukuki yaptırımlar uygulama yükümlülüğü getirir. Direktif'in iç hukuka aktarılması için verilen süre 9 Haziran 2018'de dolmuştur. Nitekim Almanya'da *Gesetz zum Schutz von Geschäftsgeheimnissen* yasası kabul edilmiştir⁹⁰. Direktif, tersine mühendislik veya bağımsız keşif gibi yasal bilgi edinme yöntemlerini korurken, çalışanların genel bilgi ve becerilerini kullanma hakkını güvence altına alarak yenilik ve rekabet arasında bir denge kurar.

Kıta Avrupası'nda ticari sırların korunması genellikle haksız rekabet hükümleri çerçevesinde düzenlenir. Fransız hukukunda ticari sırların korunması, AB Ticari Sırlar Direktifi'nin uyumlaştırılması öncesinde oldukça sınırlı bir düzenlemeye sahipti. İş Kanunu'nun L.1227-1 maddesi, "üretim sırlarına" ilişkin cezai hükümler getirmekle birlikte, uygulamada asıl koruma haksız rekabet hukuku çerçevesinde şekillenmiştir. Fransız Medeni Kanunu'nun⁹¹ 1240. maddesindeki genel haksız fiil sorumluluğu ilkesine dayanan bu sistem, bir hukuka aykırılık (*acte de déloyauté*), zarar ve

⁸⁶ Henning-Bodewig, s.168-169; Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 3.

⁸⁷ AB Direktifi 2016/943, op. cit. (dn. 22).

⁸⁸ Dreyfuss, s. 191 vd.

⁸⁹ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 3.

⁹⁰ Detaylı bilgi için Bkz. Desaunettes-Barbero, s. 150 vd.; Bundesregierung (BT-Drs. 19/4724), S. 24; Henning-Bodewig, s.168-169.

⁹¹ Ministère de la Justice [French Ministry of Justice], The Law of Contract (2. baskı, Mayıs 2016) (https://www.justice.gouv.fr/sites/default/files/migrations/textes/art_pix/THE-LAW-OF-CONTRACT-2-5-16.pdf, Erişim Tarihi: 12.05.2025).

nedensellik bağının varlığı halinde koruma sağlamaktadır⁹².

Fransız mahkemeleri, koruma kapsamındaki bilgileri “know-how” (*savoir-faire*) kavramı altında değerlendirmiş ve bu kavramı hem teknik hem de ticari bilgileri kapsayacak şekilde geniş yorumlamıştır⁹³. Ancak dikkat çekici olan, Fransız hukukunun know-how’a ilişkin soyut bir tanım geliştirmekten özellikle kaçınmasıdır. Bunun temel nedeni, korumanın bilginin kendisinden ziyade, dürüst rekabet ilkelerine aykırı davranışların önlenmesine odaklanmasıdır. Nitekim Fransız Yargıtay’ı, bir davada⁹⁴, taraflar arası müzakerelerde elde edilen teknik bilgilerin izinsiz kullanımını, bilginin orijinallik taşıyıp taşımadığına veya kamuya mal olup olmadığına bakmaksızın haksız rekabet olarak nitelendirmiştir. Bu yaklaşım, Fransız sisteminin temel mantığını yansıtmaktadır. Önemli olan, somut bir bilginin korunması değil, ticari ilişkilerde dürüstlük ilkesinin ihlal edilmemesidir⁹⁵.

Almanya’da koruma uzun süre Haksız Rekabet Kanunu (UWG)⁹⁶ §17 üzerinden sağlanmıştır⁹⁷. Ticari sır kavramı bu çerçevede doğrudan tanımlanmamış, koruma belirli davranışların yasaklanması yoluyla işlemiştir. Tanım vermeme tercihi, yargıya somut olayları değerlendirmede geniş bir takdir alanı bırakmıştır⁹⁸. 8 Nisan 2019’da Resmî Gazete’de (BGBl. I S. 466) yayımlanan ve 26 Nisan 2019’da yürürlüğe giren Gesetz zum Schutz

⁹² Pollaud-Dulian, para 855-56.

⁹³ Garinot, s. 18.

⁹⁴ French Cour de cassation, chambre commerciale, 3.10.1978, Rousset v. Chantier Modernes, 77-10.915.

⁹⁵ Garinot, s. 55; Jean-Mathieu Mathon, La Protection du Secret des Affaires: Enjeux et Propositions (Daloz 2016) 8; Florence G’Sell/Pascal Durand-Barthez, La Protection du Secret des Affaires: État des Lieux en Droit Civil Français et Projet Européen (Lextenso éditions 2015) 10; Paclot, s. 90.

⁹⁶ Almanya Haksız Rekabete Karşı Kanun (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb – UWG) § 4 Nr. 10.

⁹⁷ Ansgar Ohly ve Olaf Sosnitza, Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (7. baskı, CH Beck 2016) § 18 para 1.

⁹⁸ Bu yaklaşımın en önemli avantajı, ticari sır kavramını önceden belirlenmiş katı ölçütlere hapsetmemesidir. Böylece hem teknolojik ve ekonomik gelişmeler karşısında güncelliğini koruyabilmekte hem de mahkemelere her somut olayın kendine özgü koşullarını dikkate alma imkânı tanımaktadır. Ayrıca korumanın belirli bir hak kategorisinden ziyade dürüst rekabet düzeni üzerine inşa edilmiş olması, yalnızca gerçekleşmiş ihlallerin yaptırıma bağlanmasını değil, ticari sırları tehlikeye düşürebilecek davranışların önleyici biçimde denetlenmesini de mümkün kılmaktadır. Detaylar için bkz. Schmid, s. 64.

von Geschäftsgeheimnissen (GeschGehG)⁹⁹, UWG §§ 17–19’u yürürlükten kaldırarak konuyu müstakil bir kanun rejimine taşımıştır. Ticari sır, “gizli” (açıklanmamış), “ticari değer taşıyan” (rekabet avantajı sağlayan) ve “makul koruma önlemleriyle korunmuş” bilgi olarak tanımlanmaktadır¹⁰⁰. İsveç, 1990’da kabul ettiği Ticari Sırlar Kanunu¹⁰¹ ile bu alanda özel düzenleme yapan nadir ülkelerden biridir. Kıta Avrupası sistemlerinde, ticari sırların korunmasına ilişkin hem cezai hem de hukuki yaptırımların bir arada bulunması dikkat çeker¹⁰².

1883 tarihli Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi ise ticari sırları doğrudan düzenlemese de sözleşmenin 10bis maddesi ile haksız rekabetin önlenmesini öngörerek dolaylı bir koruma sağlar¹⁰³. Haksız rekabet, sanayi ve ticaret alanında dürüstlük kurallarına aykırı eylemler olarak tanımlanır ve ticari sırların kötü niyetle kullanılması bu kapsama girer. Madde 10bis, endüstriyel casusluk veya ticari sırların izinsiz kullanımı gibi fiilleri kapsayacak şekilde yorumlanabilir; ancak, spesifik bir tanım veya koruma mekanizması sunmaması, korumanın ulusal hukuklara bağlı kalmasına neden olur. Birçok ülke, bu hükmü ticari sırların korunmasına temel teşkil edecek şekilde iç hukuklarına aktarmıştır. Bu nedenle, Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi, ticari sırların korunmasında tamamlayıcı bir rol oynar¹⁰⁴.

1994 yılında Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde kabul edilen TRIPS Anlaşması¹⁰⁵, ticari sırların korunmasına ilişkin küresel standartları belirleyen önemli bir düzenlemedir. Anlaşmanın m. 39(2) hükmü, bir bilginin ticari sır sayılabilmesi için gizlilik, ticari değer ve makul koruma önlemleri olmak üzere

⁹⁹ Gesetz zum Schutz von Geschäftsgeheimnissen (GeschGehG) vom 18. April 2019, BGBl. I S. 466.

¹⁰⁰ Detaylar için Bkz. Thomas Hoeren ve Reiner Münker (eds), GeschGehG: Gesetz zum Schutz von Geschäftsgeheimnissen (De Gruyter 2021) s. 487.

¹⁰¹ İsveç Ticari Sırlar Kanunu [Lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter – Företagshemlighetslagen (FHL)], 30 Mayıs 1990 tarihinde kabul edilmiş, AB Ticari Sırlar Direktifi’ni (2016/943) uyumlaştırmak amacıyla 1 Temmuz 2018 tarihinde önemli ölçüde değiştirilmiştir.

¹⁰² Schmid, s. 64; Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 29.

¹⁰³ Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 29.

¹⁰⁴ Henning-Bodewig, s. 168-169.

¹⁰⁵ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) (Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Sözleşmesi), Apr. 15, 1994, Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, Annex 1C, 1869 U.N.T.S. 299,

üç kriter aramaktadır. AB Direktifi'nin tanımı bu çekirdek yapıyı korurken, gizlilik kriterini 'ilgili çevrelerde bilinmeme'¹⁰⁶ kıstasıyla somutlaştırır ve ticari olarak anlamlandırır. TRIPS, üye ülkelerin ticari sır ihlallerine karşı etkili yasal koruma sağlama yükümlülüğünü ortaya koyarken, uygulamada ulusal mevzuatlara esneklik tanır.¹⁰⁷ Ancak bu esneklik, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında koruma düzeylerinde farklılıklara yol açar. TRIPS, ticari sırların korunmasını küresel bir kapsamda standartlaştırmada önemli bir adım olsa da uygulama farklılıkları nedeniyle tam bir uyum sağlanamamıştır¹⁰⁸.

Yine profesyonel veya ticari bir faaliyetle bağlantılı olan kişisel verilerin korunması alanında Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü¹⁰⁹ (GVK Tüzüğü veya GDPR) bulunmaktadır. Tüzük ile kişisel verilerin korunması alanındaki hukuka aykırılıkların giderilmesine dair sorumluluk, otoritenin denetleme unsurundan ziyade, hesap verebilirlik ilkesi kapsamında veri sorumlusuna yüklenmiştir¹¹⁰. Bu yaklaşım, tacirin kişisel veri niteliği taşıyabilecek ticari sırları işlemesi bakımından özel bir önem kazanmaktadır. Bu kapsamda GDPR'nın 5. maddesinde kişisel verilerin işlenmesine ilişkin temel ilkeler ortaya konulmakta, 24. maddesinde ise veri sorumlusunun bu ilkelere uygunluğu sağlama ve gerekli teknik ve idari tedbirleri alma yükümlülüğü düzenlenmektedir.

Bu kapsamda, GDPR ile ticari sır rejimi arasındaki en hassas denge, veri sahibinin erişim hakkı kapsamında ileri sürdüğü taleplerde belirginleşmektedir. Bu denge, üçüncü kişilerin hak ve menfaatlerinin -başkalarına ait ticari sırlar dâhil- korunması gerekliliği ile karşı karşıya geldiğinde özellikle kritikleşir. GDPR m. 15(4), veri sahibinin erişim hakkının başkalarının hak ve özgürlüklerini zedelememesi gerektiğini öngörmekte olup, ticari sırlar bu kapsamda açıkça zikredilmemekle birlikte doktrinde bu menfaatler içinde değerlendirilmektedir. Benzer şekilde Recital 63, erişim hakkının ticari sırların korunmasına zarar vermeyecek şekilde uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte söz konusu düzenlemeler erişim

¹⁰⁶“...within the circles that normally deal with the kind of information in question...”

¹⁰⁷Henning-Bodewig, s.168-169; Gervais, s. 45; Bronckers, McNelis, s. 673.

¹⁰⁸Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 28.

¹⁰⁹Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation- GDPR-), OJ L 119, 4.5.2016.

¹¹⁰Kaya, M., s. 1881.

hakkını tamamen ortadan kaldırmamakta; somut olayın özelliklerine göre kısmi, sınırlı veya uyarlanmış erişim çözümlerini mümkün kılmaktadır. Bu dengenin nasıl kurulacağı ise uygulamada büyük ölçüde olayın özelliklerine bağlı kalmakta ve henüz yeknesak bir çerçeveye kavuşmuş değildir¹¹¹.

Kişisel veri niteliği taşıyan ticari sırlar bakımından veri sorumlusunun meşru menfaat temelini tercih etmesi mümkündür. Ancak bu tercihin geçerliliği, veri sahibinin hak ve özgürlükleri ile yapılan denge testine bağlıdır. Türk hukuku bakımından da bu iki alanın kesiştiği noktaya ilişkin açık ve sistematik bir düzenlemenin bulunmaması, uygulamada yorum yoluyla geliştirilecek dengeli çözümlere olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

2. Kuzey Amerika'daki Gelişmeler

Kuzey Amerika'da, özellikle ABD-Meksika-Kanada Anlaşması, ticari sırların korunmasına ilişkin önemli hükümler içerir. ABD'de ticari sırların korunması, eyalet düzeyinde Uniform Trade Secrets Act (UTSA)¹¹² ile başlamış, 2016'da kabul edilen Defend Trade Secrets Act (DTSA) ile federal düzeyde güçlendirilmiştir. DTSA, ticari sır hırsızlığını suç sayarak hapis cezası gibi ağır yaptırımlar öngörür. Kanada ve Meksika da USMCA'nın gereklilikleri doğrultusunda ulusal düzenlemelerini güncellemiştir¹¹³. Bu bölgesel iş birliği, küresel ticarete ticari sırların korunmasına yönelik standartların yükseltilmesine katkı sağlar¹¹⁴.

3. Anglo-Sakson Hukuk Yaklaşımı

Anglo-Sakson hukuk sisteminde ticari sırların korunması, ortak hukuk (*common law*) ilkelerine dayanır. İngiltere'de gizliliğin ihlali (*breach*

¹¹¹ Türk hukuku bakımından benzer bir dengeleme ihtiyacı, KVKK m. 11 kapsamında veri sahibine tanınan haklar ile veri sorumlusunun, özellikle meşru menfaat temeline dayanan veri işleme faaliyetleri çerçevesinde, ticari sırlarının korunmasına yönelik menfaatleri arasında ortaya çıkmaktadır. Her ne kadar KVKK'da GDPR m. 15(4)'e benzer açık ve sistematik bir sınırlama hükmü bulunmasa da veri işleme şartları, ölçülülük ilkesi ve veri minimizasyonu çerçevesinde bu dengenin yorum yoluyla kurulması gerekmektedir. Bu kapsamda veri sorumlusunun, hem veri sahibinin bilgiye erişim hakkını gözetmesi hem de ticari sır niteliği taşıyan bilgilerin ifşasını önleyecek teknik ve idari tedbirleri alması beklenir. Ancak bu dengelemenin nasıl yapılacağına ilişkin açık ve yeknesak bir uygulama henüz oluşmamış olup, çözüm büyük ölçüde somut olayın özelliklerine bağlı kalmaktadır.

¹¹² U.S. Uniform Law Commission, Uniform Trade Secrets Act (UTSA), 1979 (1985).

¹¹³ Dole Jr, 409, 415–18; Sandeen, s. 493, 502–05.

¹¹⁴ Desautettes-Barbero, Trade Secrets, s. 32.

of confidence) doktrini¹¹⁵, ticari sırların korunmasının temelini oluşturur¹¹⁶. Birleşik Krallık hukukunda ticari sırların korunması, temelini gizlilik hukukundan alan özgün bir yapıya sahiptir. Bu sistemde koruma, “gizlilik yükümlülüğünün ihlali” (*breach of confidence*) doktrini çerçevesinde şekillenmiştir. *Coco v. A.N. Clark*¹¹⁷ davasıyla belirlenen üç temel koşul (gizlilik niteliği, yükümlülük doğuran iletişim ve yetkisiz kullanım), hem ticari sırlar hem de kişisel veriler için ortak bir koruma zemini oluşturur. İngiliz sisteminin ayırt edici özelliği, korumanın bilginin kendisinden ziyade taraflar arasındaki gizlilik yükümlülüğüne odaklanmasıdır.¹¹⁸ Bu yaklaşım, korumanın kapsamını statik kurallarla değil, somut olaydaki yükümlülük ilişkisinin niteliğiyle belirleyerek esnek bir koruma modeli sunar¹¹⁹. ABD’de ise UTSA ve DTSA, ticari sırları haksız rekabetin önlenmesi bağlamında korur; mülkiyet hakkı olarak değil. Bu sistemler, esnek yapılarıyla ticari sırların korunmasında etkili bir çerçeve sunar¹²⁰.

Günümüzde ticari sırların korunması, uluslararası ticaretin ve dijital ekonominin gerektirdiği güvenliği sağlamak için çok katmanlı bir hukuki çerçeve gerektirir. Bu anlamda, AB Ticari Sırlar Direktifi (2016/943), Avrupa Birliği iç pazarında standart ve bağlayıcı bir koruma sunarak önemli bir adım atmıştır. Direktif, yalnızca ticari sırların tanımını netleştirmekle kalmamış, aynı zamanda teknolojik önlemler ve yasal koruma mekanizmalarıyla modern iş dünyasının ihtiyaçlarına uyum sağlamıştır.

Uluslararası düzeyde ise Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi, haksız rekabetin önlenmesi yoluyla dolaylı bir koruma sağlarken, TRIPS Anlaşması ticari sırlara ilişkin asgari küresel standartları belirlemiştir. Bununla birlikte, Anglo-Sakson ve Kıta Avrupası hukuk sistemleri, farklı yaklaşımlarıyla koruma mekanizmalarını zenginleştirmektedir. Örneğin, ABD’deki USMCA (eski adıyla NAFTA) ve Defend Trade Secrets Act (DTSA) gibi düzenlemeler, Kuzey Amerika’da ticari sırların korunmasını

¹¹⁵Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 90.

¹¹⁶Cornish, Llewelyn ve Aplin, para 8-001.

¹¹⁷*Coco v A.N. Clark (Engineers)*, [1968] F.S.R. 415, 420-421.

¹¹⁸Cornish, Llewelyn ve Aplin, para 8-001.

¹¹⁹Desaunettes-Barbero, Trade Secrets, s. 91; Cornish, Llewelyn ve Aplin, para 8-00; Cornish, s. 153.

¹²⁰Belirtmek gerekir ki, Türk hukukunda ticari sır koruması daha çok haksız rekabet hukuku ve sadakat yükümlülüğü çerçevesinde düzenlenirken, İngiliz sistemindeki bu “yükümlülük odaklı” yaklaşım daha esnek ve olguya özel bir koruma sağlamaktadır.

güçlendirerek küresel standartların gelişimine öncülük etmiştir.

Ancak, ulusal hukuk sistemlerindeki farklılıklar, küresel ticarete belirsizliklere yol açabilmektedir. Bu nedenle, bölgesel düzenlemelerin uyumlaştırıcı rolü büyük önem taşımaktadır. Öte yandan, dijitalleşmenin getirdiği yeni riskler, ticari sırların korunmasını yalnızca hukuki düzenlemelerle sınırlı kalmayan bir konu haline getirmiştir.

Sonuç olarak, ticari sırların korunması, uluslararası anlaşmalar, bölgesel düzenlemeler ve teknolojik standartların bir arada işlediği dinamik bir sistem gerektirir. AB Direktifi'nin somut önlemleri, TRIPS ve Sınai Mülkiyetin Korunmasına İlişkin Paris Sözleşmesi'nin evrensel ilkeleri ve dijital güvenlik standartlarının pratik katkıları, bu alandaki korumayı bütüncül bir yaklaşımla güçlendirmektedir. Gelecekte, küresel iş birliği ve teknolojik adaptasyon, ticari sırların güvenliğini daha da ileriye taşıyacaktır.

B. Ticari Sırların Korunmasında Türkiye’de Temel Mevzuat ve Uygulama

1. Anayasal Koruma Hükümleri

Hukukumuzda ticari sırrın korunmasına dair yeknesak bir düzenleme bulunmamaktadır. Oysa ticari sırrın getirdiği rekabet gücü ve ekonomik kaygı korunmasını gerektirir. Ancak bu durum ticari sırrın hukukumuzda hiç korunmadığı anlamına gelmez. Yeknesak bir düzenleme bulunmasa da ilgisine göre gerek anayasal gerek yasal ve ikincil düzenlemelerle korunması sağlanmıştır. Ticari sır korumasının asıl amacı bilgi veya ürünün kendisini soyut biçimde korumak değil, bu bilginin ortaya çıkmasına yol açan emek, yatırım ve teknik beceriye bağlı ekonomik menfaatin rekabet ortamında haksız aşınmasının önlenmesidir¹²¹ zira bu koruma anayasal düzeyde kişilik haklarına dayanır ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası¹²² 17. maddesiyle maddi-manevi varlığın korunması, 20. maddesiyle özel hayatın gizliliği güvence altına alınmıştır ayrıca gerçek ve tüzel kişiler (şirketler dahil) bu hakların süjesi olduğundan ticari sırların gizliliği anayasal haktır. Bu koruma TRIPS Anlaşması'nın¹²³ Anayasa m. 90 uyarınca iç hukuka bağlayıcılığı

¹²¹ Sulu, s. 47.

¹²² RG, T. 09.11.1982, S. 17863 (Mükerrer).

¹²³ TRIPS Anlaşması, 15 Nisan 1994 tarihinde Marrakeş'te kabul edilmiş, Türkiye bakımından 26 Mart 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir (RG, T. 27.01.1995, S. 22184).

ile güçlendirilmiş olup Türk Medeni Kanunu¹²⁴ m. 23-25'te kişilik hakları kapsamında desteklenirken Türk Ceza Kanunu¹²⁵ m. 239'da ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi ve belgelerin yetkisiz ifşası suçu olarak cezalandırılmıştır.

2. Türk Ticaret Kanunu Hükümleri

Ticari sır temel olarak haksız rekabet hükümleri ile korunmaktadır. Gizli nitelikteki ticari sırların sağladığı rekabet avantajının hukuka aykırı yollarla ortadan kaldırılması, yalnızca ilgili işletmenin menfaatlerini zedelemekle kalmaz, aynı zamanda rekabetin dürüstlük kuralına dayalı işleyişini de bozar¹²⁶. Dürüst ve bozulmamış rekabet ortamı piyasadaki tüm katılımcıların menfaatinedir. Bu bakımdan TTK'nın 54 ve devamı maddeleri genel hüküm niteliğindedir. Ticari sırların ihlali hâlinde haksız rekabet hükümleri devreye girebilir. Bu kapsamda, her ne kadar ticari sırların ihlali çoğu durumda TTK m. 55'te sayılan hâller çerçevesinde gündeme gelse de m. 54'te yer alan dürüstlük kuralına aykırı her türlü davranışın haksız rekabet teşkil edeceği kabul edildiğinden, ticari sırların hukuka aykırı biçimde elde edilmesi, kullanılması veya açıklanması da genel haksız rekabet ilkesi kapsamında değerlendirilir. Bu tür fiiller bakımından TTK m. 56 uyarınca haksız rekabetin tespiti, men'i, ortadan kaldırılması, imha ile maddi ve manevi tazminat talepli davalar açılabilmesi gibi, m. 62 ve 63 hükümleri uyarınca gerçek ve tüzel kişi failler açısından cezai sorumluluk da söz konusu olabilir.

TTK m. 55/1-b-3 uyarınca işçileri, vekilleri veya yardımcı kişileri işverenlerinin veya müvekkillerinin üretim ve iş sırlarını ifşa etmeye veya ele geçirmeye yöneltmek haksız rekabet hali olup "yöneltmek" eylemi tek başına yeterlidir zira kanun koyucu ayartma halini gerekli ve yeterli görmüş ifşa veya ele geçirme amacına ulaşmış olmasına veya bundan yarar sağlanıp sağlanmadığına bakmamıştır¹²⁷. TTK m. 55/1-c ise başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma haksız rekabet olarak düzenlenmiş olup özellikle emanet edilmiş teklif hesap plan gibi iş ürünlerinden yetkisiz yararlanmak üçüncü kişilere ait bu tür ürünlerden yetkisiz tevdi edildiği bilinmesi gerektiği halde yararlanmak veya uygun katkı olmaksızın başkasına ait pazarlanmaya hazır çalışma ürünlerini teknik çoğaltmayla devralıp yararlanmak tipik

¹²⁴RG, T. 08.12.2001, S. 24607.

¹²⁵RG, T. 12.10.2004, S. 25611.

¹²⁶Sulu, s. 52.

¹²⁷Sulu, s. 53-54.

hallerdir ve bu düzenleme ile başkasının emeği bilgi birikimi tecrübesi ve ekonomik yatırımı sonucu ortaya çıkan değerlerden haklı gerekçe olmaksızın yararlanmanın önüne geçilmesi amaçlanmıştır¹²⁸. Dolayısıyla “iş ürünleri” fikrî nitelikli çıktılar “çalışma ürünleri” ise piyasada doğrudan kullanılabilir ürünleri kapsar ancak her ikisi de rekabet avantajı sağlayan gizli tutulması gereken bilgiler içerebildiğinden ticari sır niteliğine elverişlidir ve korunan menfaat somut ürün değil emeğin kendisi ile piyasanın sağlıklı işleyişidir¹²⁹.

TTK m. 55/1-d uyarınca üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek haksız rekabet olup gizlice veya izinsiz ele geçirilen ya da başka hukuka aykırı yolla öğrenilen bilgilerin değerlendirilmesi veya başkalarına bildirilmesi dürüstlüğe aykırıdır zira bu bentte sır hukuka aykırı ele geçirilmişse kullanılması ve ifşası doğrudan haksız rekabet sayılır ayrıca m. 55/1-b-3’ten farklı olarak sır hukuka uygun ele geçirilmiş olsa bile ifşası ve kullanılması yasaklanmıştır¹³⁰.

TTK madde 527’de “sır saklama yükümü” başlıklı bir düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemeye göre, görev dolayısıyla elde edilen veya öğrenilen sırların açıklanması yasaklanmış aksi hal için tazminat sorumluluğuna işaret edilmiştir. Ticari sırların öğrenilmesi, kullanılması veya ifşası her zaman rakiplerden gelmeyebilir. İçerden öğrenenler olarak adlandırılan ve *insider* olarak da anılan bu grup farklı kişilerden oluşabilecektir¹³¹.

TTK m. 437, anonim şirketlerde pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını düzenlemekle birlikte, bu hakkın ticari sırlar ve şirket menfaatleri gerekçesiyle sınırlandırılabilirliğini öngörmektedir¹³². Şirket sırlarının açıklanması veya korunmaya değer menfaatlerin tehlikeye girmesi hâlinde bilgi verilmesi reddedilebilir. Ticari defter ve yazışmaların incelenmesi ise genel kurul veya yönetim kurulu iznine tabidir. Gerekli durumlarda mahkeme, bilginin verilme şekli ve kapsamı konusunda takdir yetkisini kullanabilir. Benzer şekilde TTK m. 438 ve m. 442/2 hükümleri kapsamında, özel denetim raporunun açıklanmasının şirket sırlarına zarar verip vermeyeceği hususunda mahkeme kararına başvurulması öngörülerek ticari sırların korunmasına öncelik tanınmıştır.

¹²⁸ Çapa, s. 363.

¹²⁹ Çapa, s. 372.

¹³⁰ Sulu, s. 55.

¹³¹ Sulu, s. 59.

¹³² Bu husustaki tartışmalar için Bkz. Sulu s. 24-25; Gürbüz Usluel, s. 54.

Bununla birlikte, haksız rekabet hükümleri aracılığıyla kurulan bu koruma mekanizmasının bazı yapısal sınırlılıkları bulunduğu da göz ardı edilmemelidir. TTK m. 55 belirli haksız rekabet hâllerini düzenlemekte ve bunlara karşı hukuki yaptırımlar öngörmektedir. Buna karşılık bir bilginin ticari sır sayılıp sayılmadığı, yeknesak ve sistematik bir yasal tanımın bulunmaması nedeniyle çoğu uyuşmazlıkta yeniden değerlendirme konusu olmaktadır. Bu durum özellikle ihtiyati tedbir aşamasında kendini göstermekte ve bilginin ticari sır niteliğinin ilk bakışta ortaya konulması çoğu zaman zorlayıcı bir eşik oluşturmaktadır¹³³.

Bu sorun, çalışanların rakip firmalara geçişi gibi somut durumlarda daha belirgin hâle gelmektedir. Bu tür örneklerde, bilginin ticari sır niteliği, hangi ölçüde kullanılabileceği ve sorumluluğun ne zaman doğacağı açık değildir. Sorunun temelinde, ticari sırrın ihlalinin düzenlenmiş olmasına rağmen kapsamının açık ve öngörülebilir ölçütlerle belirlenmemiş olmasının yattığı düşünülebilir.

Bu bağlamda, 1/483 sayılı Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı'nın söz konusu boşluğu gidermeyi amaçladığı görülmektedir¹³⁴. Tasarı'nın 2. maddesi ticari sırı kapsam, unsur ve istisnaları bakımından tanımlayarak haksız rekabet hükümlerinin uygulanacağı kavramsal zemini güçlendirmeyi hedeflemektedir¹³⁵. Bu yönüyle Tasarı'nın TTK m. 55'in yerine geçmesinden ziyade onu tamamlayıcı bir işlev üstleneceği söylenebilir. Bununla birlikte Tasarı'nın yürürlüğe girmesi hâlinde mevcut cezai düzenlemelerle ilişkisi ayrıca açıklığa kavuşturulmalıdır.

3. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu Hükümleri

Bankacılık ilişkisi, taraflar arasındaki güven unsuruna dayandığı gibi, aynı zamanda finansal riskin ve bilgi asimetrisinin yoğun olduğu bir alandır. Bankalar, işlem süreçleri boyunca müşterilerinin mali durumuna, ödeme alışkanlıklarına ve ticari faaliyetlerine dair geniş bir veri setine erişir. Bu nedenle müşteri sırları ile banka sırlarının korunması, bankacılık hukukunda tali bir yükümlülük değil, sistemin işleyişini ve piyasa güvenini doğrudan etkileyen

¹³³ Şenocak, s. 230-231.

¹³⁴ Bkz. Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı (1/483), Türkiye Büyük Millet Meclisi, <https://www.tbmm.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.03.2026).

¹³⁵ Nitekim karşılaştırmalı hukukta da benzer düzenlemelerin, mahkemelerin değerlendirme alanını daha belirli ölçütler çerçevesinde şekillendirdiği ve uygulamada öngörülebilirliği artırdığı ifade edilmektedir. Ülkemiz bakımından da benzer bir etkinin ortaya çıkması beklenebilir.

temel bir gereklilik olarak ortaya çıkar. Bu durum, ticari sır korumasının Türk hukukunda yalnızca TTK'daki haksız rekabet hükümleri üzerinden değil, aynı zamanda sektör özelinde getirilen düzenlemeler aracılığıyla da şekillendiğini göstermektedir. Nitekim 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun¹³⁶ 73. maddesi, banka ve müşteri sırrı niteliğindeki bilgilerin korunmasına ilişkin bir gizlilik yükümlülüğü tesis etmekte ve bu bilgilerin hangi koşullarda paylaşılabileceğine dair çerçeveyi çizmektedir. Buna paralel olarak Kanun'un 159. maddesi, söz konusu gizlilik yükümlülüğünün ihlal edilmesi hâlinde uygulanacak cezai sonuçları öngörerek, sır korumasını yaptırım boyutuyla da güçlendirmektedir.

4. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu Hükümleri

Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SPK)¹³⁷ temel hedefi, yatırımcılar, tasarruf sahipleri ve finansal araçlar arasındaki fon hareketlerinde adil, şeffaf, verimli, güvenilir, istikrarlı ve rekabetçi bir piyasa düzenini tesis etmek ve denetlemektir. Bu düzenin oluşturulmasında, ticari sırların korunması özel bir önem taşımakta olup, kanun hem bilgi asimetrisini önlemek hem de piyasa bütünlüğünü korumak amacıyla kamuyu aydınlatma yükümlülüğü ve içeriden öğrenenlerin ticareti (*insider trading*) yasakları¹³⁸ şeklinde iki temel mekanizma öngörmüştür. Kanunun 14. maddesi finansal raporlama, 15. maddesi bağımsız denetim ve ilgili Tebliğ hükümleri kamuyu doğru ve zamanında bilgilendirme sorumluluğunu düzenlerken, 106. madde içeriden öğrenenlerin bu bilgileri kullanarak yapacağı işlemlere karşı yaptırımlar getirmiştir¹³⁹.

5. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (RKHK) Hükümleri

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (RKHK)¹⁴⁰, piyasalardaki sağlıklı rekabet ortamını korumak amacıyla, anti-rekabetçi uygulamaları ve tekelleri davranışları önlemeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, kartel anlaşmalarının hakim durumun kötüye kullanımının ve piyasa

¹³⁶RG, T. 01.11.2005, S. 25983 (Mükerrer).

¹³⁷RG, T. 30.12.2012, S. 28513.

¹³⁸Sulu, s. 64.

¹³⁹İçerden öğrenenler (insider traders), yönetim kurulu, denetçi müdür personel gibi konumları, statüleri gereği içerden öğrenenler Avukat, aracı kurum, SPK görevlisi, bağımsız denetçi gibi meslekleri nedeniyle içerden öğrenenler; Şirket ortakları gibi içerden öğrenenlerle ilişkilerinden dolayı öğrenenler şeklinde gruplandırılmaktadır. Bkz. Gürbüz Usluel, s. 213-214.

¹⁴⁰RG, T. 13.12.1994, S. 22140.

kısıtlamalarının engellenmesi için gerekli yasal düzenlemeleri ve denetim mekanizmalarını oluşturmaya amaçlar.

Kanunun 25/4. maddesi, Kurul üyeleri ve çalışanlarına görev sırasında edindikleri gizli bilgilerle ilgili süresiz bir sır saklama yükümlülüğü getirmektedir. Bu hüküm uyarınca, görevden ayrılmalari halinde dahi kurumsal sırlari ve teşebbüslere ait ticari sırlari açıklamalari veya kişisel/ üçüncü şahıs çıkarlari için kullanmalari kesin olarak yasaklanmıştır. Kanunun 47. maddesi ve 2010/2 sayılı Sözlü Savunma Toplantıları Tebliği'nin¹⁴¹ 9. maddesi ile gerekmesi halinde ticari sırlari koruyacak şekilde kapalı oturumlar düzenlenmiştir. Ticari sırrın hukuka aykırı biçimde ele geçirilmesi veya ifşası, çoğu durumda haksız rekabet teşkil eden bir davranış görünümü arz ettiğinden, ortaya çıkan zararın giderilmesi ve tazminine ilişkin TTK m. 57 ve 58'de öngörülen taleplerin, ticari sır ihlallerinde de yaptırım zemini oluşturduğu kabul edilebilir.

6. 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu Hükümleri

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu¹⁴² m. 23, ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgeler ile gizlilik taahhüdü altında temin edilen ticari ve mali verileri kanun kapsamı dışında bırakır¹⁴³. Bu istisna, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesini muhafaza ederken, rekabet gücü ve meşru ticari menfaatin ağır bastığı hâllerde idareye erişimi kısıtlama imkânı tanır. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu'nun karar pratiği, istisnayı soyut bir gizlilik iddiası olarak değil, bilginin ekonomik işlevi ve ifşanın doğuracağı sonuçlar üzerinden somutlaştırmaktadır¹⁴⁴. Bu çerçevede Kurul, TMSF tarafından yönetim ve denetimine el konulan şirketlerin satış sürecinde hazırlanan değerlendirme raporlarını şirket değerini ve pazarlık gücünü etkileyen nitelikleri nedeniyle ticari sır kapsamında değerlendirmiş¹⁴⁵; ayrıca yurt dışı internet çıkışlarını sağlayan cihazların bağlantı ve konum şemasına ilişkin teknik bilgileri ulusal ağ ve sistem güvenliği bakımından korunması gereken içerikte görerek ticari

¹⁴¹ RG, T. 24.04.2010, S. 27561.

¹⁴² RG, T. 24.10.2003, S. 25269.

¹⁴³ Bkz. Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 366; Sulu, s. 74 vd. Yargıtay 23. Hukuk Dairesi de ticari sırrın pozitif hukukta doğrudan tanımlanmadığını, ancak Bilgi Edinme Hakkı Kanunu m. 23'te "ticari sır" başlığı altında ticari sır sayılan bilgi ve belgeler ile gizli kalması kaydıyla sağlanan ticari ve mali bilgilerin bilgi edinme rejimi dışında bırakıldığını belirtmektedir. Bkz. Y. 23. HD, T. 21.10.2019, E. 2016/6958, K. 2019/4349 (UYAP).

¹⁴⁴ Küçük, s. 123; Özkan Koç, İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü, s. 77.

¹⁴⁵ Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu 12.08.2010 tarih ve 2010/1447 sayılı kararı.

sır alanında ele almıştır¹⁴⁶. Buna karşılık Kurul, kamu kaynağı kullanımının denetlenebilirliği bakımından şeffaflığın ağır bastığı hâllerde ticarî sır istisnasının geniş yorumlanamayacağını vurgulamakta¹⁴⁷, örneğin kamu kuruluşlarına ilişkin belirli mali bilgilerin salt “ticarî sır” ileri sürülerek erişime kapatılmayacağı yönünde değerlendirmeler yapabilmektedir. Son olarak Kurulun, özellikle ihalelere ilişkin başvurularda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 61. maddesinde “gizli kalması gereken” teklif ve iş-işlem bilgileri ile yaklaşık maliyetin açıklanmaması kuralını esas alması, bilgi edinme hakkı ile ticarî sır koruması arasındaki dengenin uygulamada da normatif bir ölçüte bağlandığını teyit etmektedir¹⁴⁸. Bu örnek, m. 23’te öngörülen istisnanın soyut bir “gizlilik” iddiasından ibaret olmadığını, aksine belirli nitelikteki ekonomik verilerin korunması üzerinden somutlaştırıldığını göstermekte, ayrıca doktrinde bilgi edinme hakkının sınırları ve bu sınırların ihlali hâlinde doğabilecek sorumluluk tartışmalarıyla birlikte okunduğunda normatif çerçeve ile uygulama arasındaki bağın güçlendiğini ortaya koymaktadır¹⁴⁹.

7. İş Hukuku Kapsamında Ticari Sırların Değerlendirilmesi

İşçi ile işveren ilişkisinde sır saklama yükümlülüğü, işçinin işverene karşı üstlendiği özen ve sadakat borcunun somut bir görünümü olarak ortaya çıkmakta ve işçinin hizmet ifası sırasında vakıf olduğu üretim, iş ve organizasyon sırları ile işletmeye özgü diğer gizli bilgileri kendi menfaatine kullanmasını yahut yetkisiz üçüncü kişilere aktarmasını engellemektedir¹⁵⁰. Bu yükümlülük yalnızca hizmet ilişkisinin devamı süresine özgülenmiş bir yasak olarak anlaşılmamakta, işverenin korunmaya değer menfaati sürdüğü ölçüde hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra da gizliliğin korunmasını gerektirebilmektedir. Nitekim TBK m. 396 uyarınca işçi, yüklendiği işi özenle yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında sadakatle davranmakla yükümlü olup, aynı hüküm kapsamında işçinin iş görürken öğrendiği özellikle üretim ve iş sırları gibi bilgileri hizmet ilişkisi devam ettiği sürece kendi yararına kullanamayacağı ve başkalarına açıklayamayacağı açıkça düzenlenmektedir.

¹⁴⁶ Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu 11.02.2005 tarih ve 2005/80 sayılı kararı; kararlar için Bkz. Küçük, s. 123.

¹⁴⁷ Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu 27.04.2005 tarih ve 2005/275 sayılı kararı.

¹⁴⁸ Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu 16.04.2009 tarih ve 2009/440 sayılı kararı.

¹⁴⁹ Küçük, s. 115 vd.

¹⁵⁰ Özkan Koç, İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü, s. 77.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında¹⁵¹, iş ilişkisinin karşılıklı güvene dayanan niteliğinden hareketle sadakat borcunun işçinin işverenin hukuken korunmaya değer menfaatlerini gözetmesini ve güveni sarsıcı davranışlardan kaçınmasını gerektirdiğini vurgulamıştır. Kurul, bu kapsamda sır saklama borcuna aykırılığın çoğu kez iş ilişkisinin taşıyıcı unsuru olan güveni zedeleyebileceğini ve bu nedenle işveren bakımından haklı fesih sebebi doğurabileceğini kabul etmekte, ayrıca haklı fesih değerlendirmesinde davranışın mutlaka suç oluşturmamasının aranmadığını, belirleyici ölçütün somut olayda güven ilişkisinin sarsılıp sarsılmadığı olduğunu belirtmektedir. Kararda sadakat borcuna aykırılık hâlinde işverenin zarara uğramasının şart olmadığı, zarar doğmuş olsa dahi zarar miktarının haklı fesih tespitinde tek başına belirleyici sayılamayacağı ifade edilmekte, buna karşılık değerlendirme yapılırken işçinin konumu, görevin mahiyeti, işyerinin özellikleri ve somut olayın bütün koşullarının birlikte gözetilmesi gerektiği özellikle vurgulanmaktadır.

Bu çerçeve içerisinde 4857 sayılı İş Kanunu m. 25/II-e, işçinin doğruluk ve bağlılıkla bağdaşmayan davranışları arasında “işverenin meslek sırlarını ortaya atma” hâlini ayrıca sayarak işverene bildirimsiz fesih imkânı tanımakta, fesih hakkının kullanılmasına ilişkin süre rejimi ise İş Kanunu m. 26 ile sınırlandırılmaktadır¹⁵². Bunun yanında taraflar, gizlilik ve rekabet etmeme yükümlülüklerini sözleşme ile pekiştirebilmekte; özellikle cezai şart kararlaştırıldığında, alacaklının zararı ayrıca ispatlamasına gerek kalmaksızın cezai şart talebi kural olarak ileri sürülebilmektedir. Bununla birlikte hâkim, somut olayın özelliklerini dikkate alarak fahiş nitelikteki cezai şartın tenkisine karar verebilmektedir. Uygulamada da Yargıtay, sır saklama yükümlülüğünün ihlalinin elverişli delillerle ortaya konulması hâlinde cezai şartın hüküm altına alınabileceğini kabul etmekte ve tenkis değerlendirmesinin ayrıca yapılması gerektiğini vurgulamaktadır¹⁵³. Doktrinde *Özkan Koç* ise, sır saklama borcunun çoğu kez işçiye özgü nitelik taşıması nedeniyle cezai şartın mutlaka karşılıklı şekilde kurulmasını zorunlu gören katı bir yorumun isabetli olmadığını, bu kaydın işveren bakımından zararın miktarı ile kusurun ispatına ilişkin güçlükleri bertaraf eden, götürü tazminata yakın bir işlev gördüğünü ve bu nedenle sırf TBK m. 420’ye dayanılarak geçersizlik sonucuna ulaşılmaması

¹⁵¹ YHGK, T. 27.05.2021, E. 2017/2199, K. 2021/637 (UYAP).

¹⁵² Özkan Koç, İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü, s. 115.

¹⁵³ Y. 9. HD, T. 13.01.2021, E. 2018/8467, K. 2021/626; Ayrıca Y. 9. HD, T. 22.12.2020, E. 2018/4159, K. 2020/19615. (www.lexpera.com.tr).

gerektiğini ifade etmektedir¹⁵⁴.

Bu noktada feshe dayanak yapılan bilgi ve belgelerin çoğu kez ticari sır niteliği taşıması, ispat faaliyeti bakımından ayrıca bir gerilim alanı doğurmaktadır. Zira işverenin fesih sebebini ispatla yükümlü olması karşısında, feshe konu edilen yazışma ve belgelerin “ticari sır” gerekçesiyle yargılamaya hiç sunulmaması ispat yükünü ortadan kaldırmamakta ve fesih iddiasının kanıtlanamaması riskini gündeme getirmektedir. Nitekim *Özkan Koç*, işverenin sırların korunmasına ilişkin menfaatinin, fesih sebebini ispat yükümlülüğünü bertaraf etmeyeceğini, bu nedenle çözümün belgeleri tamamen saklamak yerine usul hukukunun sağladığı koruyucu mekanizmalarla sırların ifşasını sınırlamak olduğunu ifade etmektedir¹⁵⁵. Yargıtay’ın da elektronik posta yazışmalarının ticari sır niteliğinde olduğu gerekçesiyle mahkemeye sunulmamasını fesih sebebinin ispatlanamaması olarak değerlendirdiği kararlar, bu yaklaşımı desteklemektedir¹⁵⁶.

İş sözleşmesinin sona ermesinden sonraki rekabet etmeme borcu, kendiliğinden değil, TBK m. 444-447 uyarınca ayrıca kararlaştırılması hâlinde ve TBK m. 445’te öngörülen ölçülülük sınırları içinde geçerlidir; yer, süre ve faaliyet alanı bakımından aşırılık hâlinde hâkim bu sınırlamayı hakkaniyete uygun biçimde daraltabilir. Ayrıca ticari sır ihlalleri yalnızca iş ve borçlar hukuku yaptırımlarıyla sınırlı olmayıp, şartları oluştuğunda TCK m. 239 kapsamında cezaî sorumluluk da doğabilir. Bunun yanında, vekâlet ilişkisine dayalı meslekî hizmetlerde de TBK m. 506/2 uyarınca vekilin sadakat ve özen borcu kapsamında müvekkile ilişkin öğrendiği her türlü sırrı, bu kapsamda ticari sırları da saklama yükümlülüğü vardır. Bu hüküm avukat, mali müşavir ve danışman gibi mesleki hizmet sağlayan vekiller bakımından işçinin sadakat borcu hükümlerini tamamlayan bir koruma katmanı oluşturur ve özellikle Avukatlık Kanunu m. 36 ile 3568 sayılı Kanun m. 43’teki mesleki sır hükümleriyle birlikte değerlendirilmelidir.

¹⁵⁴ Özkan Koç, *Tek Taraflı Cezai Şartın Geçerliliği*, s. 478-492.

¹⁵⁵ Özkan Koç, *İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü*, s. 270.

¹⁵⁶ Y. 9. HD., 24.03.2015 T., E. 2015/3200, K. 2015/11629 (UYAP); açıklamalar için Bkz. Özkan Koç, *İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü*, s. 271.

8. Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Yasalaşmamış Düzenleme Girişimleri

a. 1/483 Sayılı Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı

Türk hukukunda ticari sır, banka sırrı ve müşteri sırrına ilişkin korumanın farklı kanunlara dağılmış olması ve uygulamada “hangi bilginin hangi rejime tabi olduğu” sorusunu sürekli gündemde tutması nedeniyle, bu alanda bütüncül bir düzenleme ihtiyacına cevap vermek üzere bir kanun tasarısı hazırlanmıştır¹⁵⁷. Nitekim 2008 yılında TBMM’ye sunulan 1/483 numaralı “Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı”, ticari sırla birlikte banka sırrı ve müşteri sırrı kavramlarını da genel ve yeknesak biçimde tanımlamayı, ayrıca bu sırların talep edilmesi, kullanılması, açıklanması ve korunmasına ilişkin usul ve esasları sistematik bir çerçevede düzenlemeyi amaçlamıştır¹⁵⁸. Ancak tasarı hâlâ kanunlaşmamış olup, Türkiye’de sırların korunmasına ilişkin rejim, farklı mevzuata dağılmış parçalı yapısını sürdürmektedir¹⁵⁹.

b. Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Taslağı

Türk hukukunda ticari sırların ayrı bir kanunla düzenlenmesi yeni bir fikir değildir. 2008’de TBMM’ye sunulan ve banka sırrı ile müşteri sırrını da kapsayan 1/483 sayılı Tasarı, iki yasama dönemi boyunca komisyonlarda kalmış ve kanunlaşmamıştır. Bu durum, tanım birliği eksikliğinin ve dağınık koruma yapısının uzun yıllar boyunca sürmesine yol açmıştır. Bu boşluğu doldurmaya yönelik en güncel girişim, Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 8 Nisan 2026 tarihinde kamuoyu görüşüne açılan “Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Taslağı”dır¹⁶⁰. Eski Tasarı’dan farklı olarak Taslak yalnızca

¹⁵⁷ TBMM Komisyon görüşmeleri için Bkz. TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Tutanağı (23 Kasım 2011), No: 706, (<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/706>).

¹⁵⁸ 1/483 sayılı Tasarı m. 2, ticari sır, banka sırrı ve müşteri sırrını ayrı ayrı tanımlar. Ticari sırrın kapsamı iç organizasyon, mali durum, AR-GE ve müşteri ağına ilişkin verileri de içine alacak biçimde geniş tutulmuştur. m. 3-5, kamuoyunun bilgilendirilmesi, açık rıza, kanuni bildirim ve yetkili mercilere (TBMM, yargı, hazine) açıklama hâllerini ifşa dışında bırakır. m. 8 ise gizlilik ihlallerini TCK m. 239’a atıfla cezai sorumluluğa bağlar. Tasarı metni ve değerlendirmeler için Bkz. Sulu, s. 147; s. 70 vd.

¹⁵⁹ Tasarıya ilişkin açıklama ve eleştiriler için Bkz. Sulu, s. 70 vd.; Alyanak, s. 145-179; Demiral Bakırman, s. 107-118.

¹⁶⁰ Bkz. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Ticari Sırların Korunması Hakkında

ticari sırrı düzenleyen ayrı bir metin olarak tasarlanmıştır. Banka ve müşteri sırrı bakımından 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 73 başta olmak üzere sektörel mevzuatın özel hüküm olarak öncelikli uygulanması ise saklı tutulmuştur. Yirmi bir madde ve dört bölümden oluşan Taslak'ın asıl özelliği, AB Ticari Sırlar Direktifi 2016/943'ün yapısını iç hukuka büyük ölçüde aktarmasıdır. Gerekçedeki Türkiye-AB Gümrük Birliği ve dijital entegrasyon vurguları, metnin yalnızca iç hukuk reformu için değil aynı zamanda AB veri tabanlarına (*DPP*, *EPREL*) erişim ve karşılıklı tanıma için gerekli görülen “AB ile aynı seviyede koruma” şartını karşılamak amacıyla hazırlandığını göstermektedir.

Taslak'ın temel yaklaşımı, ticari sırrı TRIPS m. 39(2) ve AB Direktifi 2016/943 m. 2(1)'de kabul edilen üç unsurlu yapı üzerinden tanımlamasıdır. Buna göre bir bilginin ticari sır sayılabilmesi için ilgili çevrelerde bilinmemesi, ekonomik değer taşıması ve makul tedbirlerle korunması gerekir. Önceki 1/483 sayılı Tasarı'da bu unsurlar dolaylı biçimde yer alırken, yeni Taslak bunları açıkça tanımın içine yerleştirmektedir. Ayrıca mutlak gizlilik yerine nispi gizliliğin benimsenmesi ve ticari sırrın yalnızca ürünün bütünüyle sınırlı görülmemesi, özellikle dijital üretim süreçleri bakımından önemli bir esneklik sağlamaktadır. Nitekim yazılım, algoritma ve veri temelli ürünlerde ticari değer çoğu zaman tek tek bileşenlerden değil, bunların bir araya geliş biçiminden kaynaklanır. Bu yönüyle Taslak, öğretilerde uzun süredir kabul edilen yaklaşımı kanun düzeyine taşıyarak tanım birliği sorununa önemli ölçüde cevap vermektedir¹⁶¹.

Edinim, kullanma ve ifşaya ilişkin düzen aynı sistematik üzerine kuruludur. Hukuka uygun edinim yolları açıkça sayılmıştır. Rıza, bağımsız keşif ve tersine mühendislik bunların başında gelir. Bu sınırların aşılması ise sorumluluk doğurur. “İhlal eden ürün” kavramının geniş tutulması ve üçüncü kişilerin “bilme veya bilmesi gerekme” ölçütüyle sorumluluğa dâhil edilmesi, korumayı tedarik zinciri boyunca etkili kılar. Madde 5'teki istisnalar da AB yaklaşımıyla uyumludur. Kamu yararı, ifade özgürlüğü ve meşru menfaatler kapsamında yapılan açıklamalar hukuka aykırılık dışında bırakılmıştır.

Çalışanın hukuki konumu bakımından Taslak ile AB Direktifi arasında belirgin bir fark vardır. Direktif m. 1(3)(b), çalışanın iş ilişkisinin olağan

Kanun Taslağı, Kamuoyu Görüşüne Sunum Tarihi 8 Nisan 2026, Ankara 2026, (<https://ic-ticaret.ticaret.gov.tr/duyurular/ticari-sirlarin-korunmasi-hakkinda-kanun-taslaginin-goruse-acilmasi>, Erişim Tarihi: 03.05.2026).

¹⁶¹ Tanım tartışmaları için ayrıca bkz. Sulu, s. 8-15; Gürbüz Usluel, s. 21-29, Karşlıoğlu, s. 26.

seyri içinde edindiği deneyim ve becerileri kullanmasını açıkça korur. Amaç, ticari sır korumasının çalışan hareketliliğini sınırlamaması ve bilgi akışını engellememesidir. Taslak'ta bu yönde açık bir güvence yer almamaktadır. TBK m. 444-447'deki rekabet yasağı hükümleri zaten sınırlayıcı bir yapıdadır. Buna eklenen geniş ihlal tanımları, çalışanın işten ayrıldıktan sonra edindiği bilgi ve deneyimi kullanmasını riskli hâle getirebilir. Ceza hükümleriyle birlikte düşünüldüğünde, bu durum çalışan hareketliliği üzerinde caydırıcı bir etki potansiyeli taşır. Direktif m. 1(3)(b) paralelinde açık bir düzenlemenin eklenmesi hem AB uyumu hem de çalışma özgürlüğünün korunması açısından isabetli olur.

6-10. maddeler, haksız rekabet düzeninin ötesine geçen sistematik bir koruma yapısı kurar. İhtiyati tedbirler bakımından HMK m. 391'e ek olarak ticari sırlara özgü araçlar öngörülmüştür. Elektronik verinin erişime kapatılması, şifrelenmesi veya el konulması açıkça düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler dijital sırların korunmasındaki önemli bir boşluğu doldurur. Tazminat hesabında makul lisans bedelinin esas alınması, dijital ihlallerde ispat güçlüğüne hafifleten bir çözüm sunmaktadır. Yargılama sürecine ilişkin Madde 11 ticari sırların mahkeme önünde korunmasındaki tereddütleri giderir. Duruşmaya katılımın sınırlandırılması, sır saklama yükümlülüğü ve kararların paylaşımında gizliliğin korunması gibi araçlar, hem tarafların delil sunma çekincesini azaltır hem de aleniyet ilkesi ile ticari sır gizliliği arasında daha dengeli bir ilişki kurmaktadır¹⁶².

İhtiyati tedbir rejimi bakımından önemli bir eksiklik, haksız bulunan ya da ihlalin saptanmaması nedeniyle dayanağını yitiren tedbir başvurularından doğan zararların tazminine ilişkin özel bir düzenlemenin bulunmamasıdır. AB Direktifi m. 11(5) bu konuda açık bir çerçeve öngörürken Türk hukukunda HMK m. 399 yalnızca genel bir tazmin mekanizması sunar. Ticari sır uyuşmazlıklarında tedbirlerin geniş etkisi dikkate alındığında, bu genel düzenlemenin her zaman yeterli olmayabileceği ve özellikle teknoloji odaklı alanlarda risk doğurabileceği söylenebilir. Taslak m. 7'deki dijital sırlara yönelik tedbir mekanizması, 19 Mart 2025'te yürürlüğe giren 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu¹⁶³ ve 7 Ocak 2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı

¹⁶² Aleniyet ilkesi ile ticari sır gizliliği arasındaki uzlaştırma sorununa ilişkin analiz için bkz. Kurt Konca, s. 281; Yıldırım, 91.

¹⁶³ 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu, RG, 19 Mart 2025, Sayı 32846.

Kararnamesi¹⁶⁴ çerçevesinde kurulan Siber Güvenlik Başkanlığı'nın görev ve yetki alanı ile koordinasyon hükmüne henüz yer vermemiştir. Ticari sır niteliğindeki bilginin siber sızma yoluyla ihlali hâlinde uyuşmazlık, bir yandan özel hukuk koruma mekanizması, diğer yandan kamusal siber güvenlik denetimi çerçevesinde değerlendirilebilir. İki rejim arasındaki yetki, ihbar ve bilgi paylaşımı mekanizmasının yasal düzeyde netleştirilmemesi, başvuru yolları ve paralel süreçlerin eşgüdümü bakımından uygulamada tereddütlere yol açabilir.

Taslak'ın ceza yapısı, ihlalin türüne göre farklılaştırılmış olması bakımından genel olarak isabetlidir. Madde 16, elde etme, kullanma ve ifşa fiilleri arasında ayırım yaparak kademeli bir sistem kurar. Bu yapı, mevcut TCK m. 239 etrafındaki daha sınırlı çerçeveye göre daha dengelidir. İhlal eden ürünlerle bağlantılı aktörlerin de belirli bir bilgi eşiği üzerinden sorumluluk kapsamına alınması, korumayı pratikte etkili kılmaya yönelik bir yaklaşımdır. Ceza kapsamının genişliği uygulamada tereddüt yaratabilir. Özellikle çalışan hareketliliği ve olağan ticari faaliyetler bakımından sınırların daha net çizilmesi yerinde olur. Ceza sorumluluğunun açıkça kasıtlı ve ticari amaç taşıyan ihlallerle ilişkilendirilmesi, uygulamayı rahatlatır ve orantılılık açısından daha güvenli bir zemin oluşturur.

Üçüncü kritik nokta, ticari sır koruması ile kişisel verilerin korunmasının kesiştiği alanda ortaya çıkar. Müşteri portföyleri, davranışsal veriler ve çalışan performans kayıtları gibi pek çok veri seti hem ticari sır hem kişisel veri niteliği taşır. AB hukukunda denge GDPR m. 15(4) ve Resital 63 üzerinden gözetilir. Veri sahibinin erişim hakkının ticari sırları ve diğer hakları zedelememesi gerektiği kabul edilmektedir. Türk hukukunda 6698 sayılı KVKK kapsamında bu tür durumlar için açık bir koordinasyon hükmü bulunmamaktadır¹⁶⁵. Taslak'taki genel istisnalar da veri sahibinin hakları ile ticari sır sahibinin gizlilik menfaati arasındaki çatışmayı çözmeye yeterli değildir. Sonuçta denge uygulamada büyük ölçüde yargı içtihadına ve idari kararlara bırakılmıştır. Yasalaşma sürecinde ticari sır koruması ile kişisel verilerin korunması arasındaki ilişkiyi açıkça düzenleyen bir koordinasyon hükmünün eklenmesi gereklidir.

¹⁶⁴ Siber Güvenlik Başkanlığı Hakkında 177 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, RG, 8 Ocak 2025, Sayı 32776 (Kararname Tarihi: 7 Ocak 2025).

¹⁶⁵ Kişisel veri niteliği taşıyan ticari verilerin GDPR ve KVKK çerçevesinde değerlendirilmesi hususunda detaylı açıklamalar için bkz. Yalçinkaya Özdamar, s. 65 vd.

Taslak m. 17, ticari sır davalarında görevli mahkemeyi asliye ticaret mahkemesi, yetkili mahkemeyi ise ticari sır sahibinin yerleşim yeri mahkemesi olarak belirlemektedir. Madde 18, talepler için ihlalin ve ihlal edenin öğrenilmesinden itibaren bir yıl, her durumda fiilden itibaren beş yıllık zamanaşımı süresi öngörmektedir. Bu yapı, TTK m. 60'taki haksız rekabet zamanaşımına benzetmekle birlikte objektif süreyi üç yıldan beş yıla çıkarmaktadır. Beş yıllık süre, AB Ticari Sırlar Direktifi m. 8'deki altı yıllık üst sınır içinde kalmaktadır. Ancak siber sızma veya algoritma tabanlı kopyalama gibi ihlallerde bir yıllık subjektif süre kısa kalabilir. Madde 19 ise Taslak'ın uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Adalet ve Ticaret Bakanlıklarınca birlikte çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir. Bu yetki, özellikle “makul tedbir” eşiğinin somutlaştırılması bakımından önemlidir.

Taslak, ticari sır korumasını AB standardına yaklaştırma hedefi bakımından genel olarak başarılıdır. Tanımın TRIPS ve Direktif ile uyumu, edinim sistematığının netleştirilmesi, ihtiyati tedbir ve tazminata ilişkin düzenlemeler ile yargılama sürecine getirilen koruma mekanizmaları önemli kazanımlardır. Buna karşılık beş alanda iyileştirme gerekmektedir. Çalışanın genel bilgi ve becerilerini kullanma hakkına ilişkin açık bir güvencenin eklenmesi, ceza yapısının uygulamada tereddüt yaratmayacak şekilde sınırlandırılması, ticari sır ile kişisel verilerin kesiştiği alanda bir koordinasyon hükmünün getirilmesi, haksız bulunan ihtiyati tedbir başvurusundan doğan zararlar bakımından Direktif m. 11(5) paralelinde özel bir tazminat hükmünün öngörülmesi ve 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu ile koordinasyona ilişkin açık bir hükmün eklenmesi bu noktada öne çıkar. Bu iyileştirmelerle Taslak, dijital dönüşüm bağlamında öngörülebilir bir koruma rejimine kavuşabilecektir.

III. DİJİTAL DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI VE VERİ GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASI

A. Genel Olarak

Dijital dönüşüm, ticari sırların işlendiği ortamı büyük ölçüde değiştirmiştir. Teknolojik gelişmeler, cihazlar arasında kesintisiz iletişimi mümkün kılarak gerçek zamanlı veri paylaşımını sağlamaktadır. Bu durum, teknoloji üreticilerinin ürünlerini uzaktan izleyebilmesine olanak tanırken, aynı zamanda veri işleme ve depolama kapasitesine olan ihtiyacı da artırmıştır¹⁶⁶. Ma-

¹⁶⁶Bozkurt Yüksel, 2016, s. 117.

kinelerin performans takibi, tüketici alışkanlıklarının analizi ve kişiye özel verilerin işlenmesi, büyük ölçüde ticari sır niteliği taşımaktadır. Özellikle müşterilerin kimlik bilgileri, iletişim verileri veya satın alma eğilimlerinin ele geçirilmesi hem kişisel veri ihlaline hem de ticari sırların ifşasına yol açabilecek ciddi bir risk oluşturmaktadır. Mobil bağlantıların yaygınlaşması, yapay zeka teknolojisinin gelişmesi, kullanılan sistemlerin iç içe geçmesi şeklindeki dijital dönüşüm ile birlikte veri işleme süreçleri de giderek daha otomatik bir hal almıştır¹⁶⁷.

Türkiye’de de kamu kurumları, güvenlik ve verimlilik gerekçesiyle belge yönetimini dijitalleştirme yoluna gitmiştir. Ulusal Yargı Ağı Platformu (UYAP)¹⁶⁸ ile adli süreçlerin elektronik ortama taşınması,¹⁶⁹ TARBİS sistemiyle tapu kayıtlarının dijitalleştirilmesi bu kapsamda öne çıkan örneklerdir. Benzer şekilde, özel sektörde de elektronik faturalama, e-defter uygulamaları ve dijital arşivleme zorunlulukları getirilmiştir¹⁷⁰. İşletmeler, sağladığı kolaylıklar nedeniyle ticari sırlarını giderek daha fazla elektronik ortamda saklamaktadır. Bu veriler çoğu zaman çalışanlara, müşterilere veya iş ortaklarına ait kişisel verilerle birlikte işlendiğinden, ticari sırların korunması veri koruma hukukunun ilke ve yükümlülükleriyle de yakından ilişkilidir.

KVKK m. 4 ve GVK Tüzüğü m. 5, kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun, güncel ve doğru, amaca uygun olarak işlenmesi ve gerekli süreyle sınırlı muhafaza edilmesi ilkelerini düzenler¹⁷¹. İşlenen verilerin KVKK 5. ve 6. maddeleri kapsamında kişisel veya özel nitelikli kişisel veri niteliğinde olması, belirli sınırlama ve yasakları beraberinde getirmektedir. Madde 3/1-ğ, veri işleyeni, *veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun*

¹⁶⁷ Kaya, M., s. 1863.

¹⁶⁸ T.C. Adalet Bakanlığı, UYAP Projesi’nin gelişim sürecine ilişkin açıklamalar için bkz. UYAP, “Tarihçe”, <https://uyap.gov.tr/Tarihce>, Erişim Tarihi: 30.12.2024).

¹⁶⁹ Yargı alanında verilerin elektronik haliyle tutulup saklanmasına dair Ulusal Yargı Ağı Platformunun (UYAP) kullanımı 2000 yılında başlamıştır. Böylece Adalet Bakanlığı nezdindeki tüm idari ve yargısal makamlar işlemlerini elektronik ortamda yapmakta ve saklamaktadır. Yine tapu kayıtları Tarbis sistemi ile elektronik ortamda yürütülmektedir. (<https://www.tkgm.gov.tr/projeler/tapu-arsiv-bilgi-sistemi-tarbis#:~:text=TARBİS%20Projesiyle%3B,bilgiye%20erişim%20hızlanmış%20ve%20kolaylaşmıştır>, Erişim Tarihi: 30.12.2024).

¹⁷⁰ www.gib.gov.tr adresinden e-defter, e-fatura, e-tebligat, e-beyanname, e-yoklama gibi işlemler hakkında e-işlemler menüsünden bilgi edinilebilir. Erişim Tarihi: 30.12.2024.

¹⁷¹ Anılan Tüzük ve KVKK kapsamındaki ilkeler yönünden karşılaştırmalı analiz için Bkz. Yücedağ, Nafiye, Kişisel verilerin korunması kanunu kapsamında genel ilkeler, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, C.1, S.1, 47-63.

adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlamaktadır. Bunun yanında, 3/1-ı maddesinde ise veri sorumlusunu, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi şeklinde tanımlamıştır. Her iki tanımdan hareketle özellikle ticari sırrın, işletmenin müşteri çevresine yönelik olması halinde tacirin veri işleyen veya veri sorumlusu sıfatını kazanması pekâlâ mümkündür. Neticede veri sorumlusunun muhtemel risklere göre basiretli davranması gerekir¹⁷² ve ticari sır açısından da hukukumuzda bu basireti tacirin göstermesi gerekir.

KVKK'nın ticari sırların korunmasına etkisi, kişisel veri koruması ile ticari sır rejiminin kesiştiği alanda ortaya çıkmaktadır¹⁷³. KVKK doğrudan ticari sırları korumayı amaçlamamakla birlikte, veri güvenliğine ilişkin teknik ve idari tedbir alma yükümlülüğü ile hukuka aykırı erişimin önlenmesi, veri ihlallerinin bildirilmesi ve veri minimizasyonu gibi ilkeler aracılığıyla ticari sır niteliği taşıyan bilgilerin yetkisiz ifşa edilmesine veya kopyalanmasına karşı dolaylı fakat etkili bir koruma sağlamaktadır. Kişisel veri niteliğindeki ticari sırların en başta işlenmesinin hukuka uygunluk sebeplerini taşıması, doğru ve gerektiğinde güncel olması, belirli açık, meşru, amaçlarla işlenmesi, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması, gerektiği süre kadar muhafaza edilmesi gerekir¹⁷⁴. Nitelikli kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde açıklanması veya üçüncü kişilere aktarılması, KVKK kapsamında idari yaptırımlar ve tazminat sorumluluğu doğurarak ticari sır korumasına ek bir güvence sağlamaktadır. KVKK m. 12 ve GDPR m. 24 uyarınca veri sorumluları gerekli teknik ve idari güvenlik tedbirlerini almakla yükümlü olup, siber saldırı ve veri sızıntısı riskleri de bu sorumluluk kapsamındadır. Bu nedenle güçlü siber güvenlik önlemleri, ticari sırların korunmasında kritik önem taşımaktadır.

Bu çerçevede tacir, sır korumasında dilediği teknolojiyi kullanabilir. Belirleyici olan, hesap verebilirlik ilkesine uygun hareket etmesidir¹⁷⁵. KVKK böylece ticari sırlar bakımından bağımsız bir koruma rejimi kurmaz. Ticaret ve rekabet hukuku mekanizmalarını veri güvenliği ve hesap verebilirlik

¹⁷²Kaya, C., s. 1893.

¹⁷³Çekin/Berkeş/Akıncı, s. 365 vd.

¹⁷⁴Yücedağ, s. 62.

¹⁷⁵Kaya, C., s. 1895.

ekseninde tamamlayan bir işlev üstlenir¹⁷⁶.

B. Ticari Sırrın Ticari Defterlerde Tutulması

Tacirlerin ticari sırları ilk olarak kendi tuttukları defter ve kayıtlarda yer bulur. Defter tutma yükümlülüğü, ticari hayatın işleyişi için tarihsel olarak gerekli görülen kurumsal araçlardan biridir¹⁷⁷. Tacirler TTK m. 64-82 ile bu hükümlere dayanılarak çıkarılan Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ uyarınca defterlerini fizikî veya elektronik ortamda tutmakla yükümlüdür. Yükümlülük, işletme faaliyetlerinin zaman içindeki seyrinin geriye dönük izlenebilmesine ve yürütülen ticari işlemlerin sonuçlarının değerlendirilebilmesine imkân tanır¹⁷⁸.

Bu yükümlülüğün uygulanma esasları, TTK m. 64/3'e dayanılarak 19 Aralık 2012 tarihli Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ¹⁷⁹ ile düzenlenmiştir. Tebliğ en son 10 Temmuz 2025 tarihli değişiklikle güncellenmiştir. Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri, müdürler kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri bakımından ise 14 Şubat 2025 tarihli ve 32813 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ¹⁸⁰ ayrı bir elektronik tutma rejimi kurmuş ve 1 Temmuz 2025'te yürürlüğe girmiştir¹⁸¹.

Defterler, işletmenin iktisadî ve malî durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve dönem sonuçlarını üçüncü kişi uzmanların makul bir süre içinde inceleyebileceği şekilde açık, izlenebilir ve anlaşılır biçimde ortaya koymalıdır¹⁸². Bu çerçevede defter tutma rejimi, bir yandan şeffaflık ve hesap

¹⁷⁶Çekin/Berkaş/Akıncı, s. 365 vd.; Kaya'ya göre, KVKK'da veri koruma etki analizi ve veri koruma görevlisi gibi hesap verebilirlik araçları açıkça düzenlenmemiş olmakla birlikte, KVK Kurumu'nun genel düzenleyici yetkisi kapsamında bu alanlarda düzenleme yapılması mümkündür. Bkz. Kaya, C., s. 1889.

¹⁷⁷Hirsch s. 155; Bozer/Göle, s. 327; Çeker, s. 167.

¹⁷⁸Arar, s. 40; Arkan, s. 373; Bahtiyar, s. 195; Yarbaş, s. 11.

¹⁷⁹Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121219-16.htm>, Erişim Tarihi: 06.12.2025).

¹⁸⁰İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerinin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ m. 5 (RG, T. 14.02.2025, S. 32813).

¹⁸¹Tebliğe ilişkin detaylar için Bkz. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, 100 Soruda Elektronik Ticari Defter Sistemi (ETDS), Ticaret Bakanlığı Yayını, Ankara 2025, (<https://icticaret.ticaret.gov.tr/data/68513c9e13b876b9c40cb92d/100%20SORUDA%20ETDS.pdf>, Erişim Tarihi: 06.12.2025).

¹⁸²TTK m. 64/2; Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ m. 4/1-2.

verilebilirliği temin ederken, diğer yandan defterlerde yer alan bilgilerin önemli bir kısmının ticari sır niteliği taşıması nedeniyle, tacirin ticari sırlarını koruma yükümlülüğünü de aynı anda gündeme getirir¹⁸³. Nitekim defterlerin hangi kapsamda tutulacağını belirleyen düzenlemeler, kayıtların değiştirilemez oluşundan saklamaya, ibrazdan zayi belgesine kadar uzanan bütünsel bir güvenlik ve bütünlük mimarisi kurarak, ticari sırların “kayıt altına alınması” ile “korunması” arasında kurumsal bir denge kurmayı hedeflemektedir¹⁸⁴.

Kanunda, defterlerin onay usulleri, nitelikleri, içermesi gereken bilgiler ve takip edilmesi gereken standartlar detaylı bir şekilde düzenlenmiş; ayrıca, Ticaret Bakanlığı’na ikincil düzenlemeler yapma yetkisi verilmiştir. TTK’nın 64/3. maddesi, defterlerin elektronik ortamda tutulmasına olanak tanımış ve buna ilişkin şartları belirlemiştir. Defterlerin saklanması, on yıllık saklama süresi ve gerektiğinde ibraz yükümlülüğü TTK’nın 82. maddesinde düzenlenmiş, defterlerin kaybolması (zayi) durumu ise özel olarak ele alınmıştır¹⁸⁵.

Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ m. 5, tacirler bakımından tutulması zorunlu defterleri sayar. Yevmiye defteri, defter-i kebir ve envanter defteri tüm tacirler için zorunludur. Şirket türüne göre buna pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri eklenir. Bu defterlerde yer alan mali, ticari ve yönetsel kayıtlar işletmeye özgü ve rekabet avantajı sağlayan bilgileri içerir. Bu yönüyle ticari defterler, muhasebe aracı olmanın yanında tacirin sır niteliği taşıyan bilgi varlıklarını da barındırır.

1. Fizikî Defterlerde Kayıt Bütünlüğü ile Ticari Sırların Korunmasının Kesişim Alanı

Fizikî defterlerin tutulmasında kayıt bütünlüğünü güvence altına alan şekli kurallar, defterlerde yer alan sır niteliğindeki bilgilerin dolaylı korunmasının da temelini oluşturur. TTK m. 65 uyarınca ticari defterlere yapılacak kayıtlar eksiksiz ve doğru biçimde, doğru zamanda ve nizamına¹⁸⁶

¹⁸³ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 168.

¹⁸⁴ Bkz. Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ, (RG, T. 19.12.2012, S. 28502).

¹⁸⁵ TTK madde 82/7; Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir ziyayı öğrendiği tarihten itibaren otuz gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir. Bu dava hasımsız açılır. Mahkeme gerekli gördüğü delillerin toplanmasını da emredebilir.

¹⁸⁶ Topal, s. 55; Doğrusöz/ Onat/ Töralp, s. 186 ve 187.

uygun olmalıdır¹⁸⁷. Açılış ve kapanış onayları, onay yenileme hükümleri, sayfa bütünlüğü, sıra numarası ve mühürleme gibi teknikler kayıtların sonradan değiştirilmesini güçleştirmeyi hedefler¹⁸⁸. Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ m. 21-22 de aynı çizgide yer alır. Kayıt düzeni bakımından boşluk bırakılamaması, satır atlanamaması, sayfaların koparılamaması ve düzeltmelerin önceki içeriği belirlenemeyecek biçimde çizilmesi yasağı, defterlerin güvenilirliğini artırırken uyumsuzlukta delil işlevini pekiştirir¹⁸⁹.

Ayrıca kayıtların zamanında yapılması kuralı, kural olarak on günü aşmayan bir gecikmeyi öngörmesi ve belirli işletmeler bakımından azami kırk beş günlük üst sınır getirmesiyle, kayıtların gerçeğe uygunluğunu güçlendirdiği ölçüde “sonradan kurgulanmış kayıt” şüphesini azaltır. Kayıtlar için kapanış onayı aranmasındaki amaç da aynıdır¹⁹⁰. Bu rejim sahte kayıtları ve mükerrer defter tutulmasını önler¹⁹¹. Doğrudan bir gizlilik kuralı değildir. Ancak sır içeren bilgilerin hangi zamanda, hangi dayanakla ve hangi bağlam içinde deftere intikal ettiğinin izlenebilir olması hem iç denetimi hem de olası ihlal iddialarının değerlendirilmesini kolaylaştırır.

Tebliğ m. 12/1’de düzenlenen defterlerin ve dayanak belgelerin on yıl saklanması yükümlülüğü¹⁹², sır niteliği taşıyan içeriklerin de aynı süre boyunca kurum içinde erişilebilir ve korunabilir bir düzen içinde muhafaza edilmesini zorunlu kılar. Saklama süresinin, defterlere son kaydın yapıldığı takvim yılının bitimiyle başlaması ise, saklamanın sürekliliğini belirleyen temel başlangıç noktasını ortaya koyar¹⁹³.

Veri merkezinde saklanan ticari sırların ve elektronik ticari defterlerin ele geçirilmesi veya zarar görmesi, tacir açısından hem maddi kayıp hem de

¹⁸⁷ Karahan, s. 298; Kayar, s. 232; Topal s. 54.

¹⁸⁸ Poroy/Yasaman, s. 268; Ülgen, s. 407.

¹⁸⁹ Topal, s. 74.

¹⁹⁰ Arkan, s. 335; Topal, s. 144.

¹⁹¹ İnanç, s. 229.

¹⁹² Bozkurt Yüksel, 2018, s. 168.

¹⁹³ Şener, s. 240.

itibar riski doğurur¹⁹⁴. Defterlerin afet veya hırsızlık nedeniyle¹⁹⁵ zayi olması hâlinde otuz gün içinde zayi belgesi istenebilir. Ancak basiretli tacir ölçütü gereği öngörülebilir risklere karşı makul koruma ve yedekleme önlemlerinin alınmamış olması, zayinin kaçınılmaz nitelikte olduğu değerlendirmesini zayıflatır¹⁹⁶. Saklama ve yedekleme düzeni bu yüzden yalnızca bir muhafaza yükümlülüğü değil, kurumsal risk yönetiminin ve iç kontrolün parçası olarak ele alınmalıdır¹⁹⁷.

Ticari verinin aynı zamanda kişisel veri içerdiği hâllerde çatışma silme veya yok etme talepleri bağlamında belirginleşir¹⁹⁸. KVKK m. 7 işleme sebebi ortadan kalkmışsa silme veya yok etme yükümlülüğü öngörür. Bu durum verinin ekonomik değerini azalttığı gibi çoğu zaman ticari sır niteliğini de zayıflatır. Dolayısıyla silme hakkı ile ticari sır koruması pratikte aynı anda çözülebilir. AB hukukunda da ticari sır düzenlemeleri, kişisel veriye erişim ve silme gibi hakların saklı tutulduğunu açıkça vurgular. Buna göre ticari sır iddiası, kişisel veri korumasını otomatik olarak bertaraf eden bir üstünlük kuralı değil, somut olayda ölçülülük değerlendirmesinde dikkate alınacak bir unsurdur¹⁹⁹.

2. Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması

Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ'in 10.07.2025 tarihli değişiklikle güncellenen 23. maddesi, elektronik ortamda defter tutmaya ilişkin düzenleme kurgusunu tek tip bir "e-defter" yaklaşımıyla sınırlamayıp iki farklı düzenleme hattına yönlendiren bir yapı benimsemektedir. Buna göre işletmenin muhasebesiyle ilgili defterlerde "Elektronik Defter Genel Tebliği"²⁰⁰ uygulanırken, muhasebe dışı defterler olan pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri bakımından 14.02.2025

¹⁹⁴ Özellikle ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması söz konusu ise teknik ve idari tedbirlerin yanında, veri ihlali, ağ saldırısı veya kesinti kaynaklı zararları ve kriz yönetimi masraflarını karşılayabilen siber risk sigortasının da tamamlayıcı bir araç olarak düşünülebileceğine ilişkin görüş için bkz. Bozkurt Yüksel, 2018, s. 159.

¹⁹⁵ Bahtiyar/Biçer, s. 23.

¹⁹⁶ Kayar, s. 333.

¹⁹⁷ Kayar, s. 333.

¹⁹⁸ Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 372.

¹⁹⁹ Detaylar için Bkz. Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 373.

²⁰⁰ Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1), Resmî Gazete: 13 Aralık 2011, Sayı: 28141 (<https://mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15570&mevzuatTur=Tebliğ&mevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 06.12.2025).

tarihli “İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ”²⁰¹ devreye girmektedir. Sonuç olarak, elektronik muhasebe defterleri bakımından Gelir İdaresi Başkanlığı’nın belirlediği teknik standartlara dayalı bir uygulama rejimi yürürlükteyken, muhasebe dışı defterler bakımından ise Ticaret Bakanlığı’ı tarafından kurulan Elektronik Defter Sistemi(Sistem) esas alınarak kurgulanmış ayrı bir işleyiş mevcuttur.

Bu ikili yapı, ticari sırların korunması bakımından birbirinden ayrılan risk kümeleri üretmektedir. Elektronik Defter Genel Tebliği altında düzenleme alanı olan muhasebe defterlerinde risk çoğunlukla finansal verilerin gizliliği, bütünlüğü, yedekleme ve iş sürekliliği ekseninde görünür hâle gelirken; İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ altında düzenlenen muhasebe dışı defterlerde pay sahipliği ve ortaklık yapısına ilişkin kayıtlar, pay devri ve takyidatlar, yönetim organı kararları ile genel kurul tutanaklarının içerdiği stratejik bilgiler daha belirleyici bir sır yoğunluğu sergilemektedir. Bu nedenle elektronik ortamda defter tutma, salt kayıtların dijital formata aktarılması olarak değil, erişim yetkilerinin tasarımı, denetim izi üretimi, yetkisiz erişimin önlenmesi ve bilgi güvenliği tedbirlerinin kurumsal düzeyde yerleştirilmesi gereken bir yönetim alanı olarak değerlendirilmelidir²⁰².

Özellikle 14.02.2025 tarihli İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ’in öngördüğü sistematik, defterlerin Bakanlık bilgi sisteminde muhafazası üzerinden güvenli saklama, gizlilik, değişmezlik, erişilebilirlik ve bütünlüğe ilişkin yükümlülükleri Bakanlık tarafında kurarken, defter içeriklerinin doğruluğu ile bu içerikten kaynaklanabilecek zararlar yönünden hukuki sorumluluğu şirket yönetimi ve yöneticiler üzerinde bırakmaktadır. Hukuki sorumluluk başlıklı 14. madde uyarınca Sistemde oluşturulan defterlere yapılan kayıtların doğruluğu ile kayıtlar arasında oluşabilecek farklılıkların meydana getirebileceği zararlardan şirket yönetim organı üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğu hakkında TTK m. 553’ün uygulama alanı bulacağı yani yöneticilere karşı yönetim kurulu sorumluluk davası açılabilmesi belirtilmiştir. 14.02.2025 tarihli Tebliğ’in kurduğu yapı, muhasebe dışı defterlerin elektronik ortamda tutulmasında sorumluluğu iki düzleme ayırmaktadır. Bakanlık, kendi bilgi

²⁰¹ İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Ticari Defterlerinin Elektronik Ortamda Tutulması Hakkında Tebliğ m. 5 (R.G. T: 14.02.2025, S: 32813).

²⁰² Bozkurt Yüksel, 2018, s. 159.

sisteminde yürütülen Elektronik Defter Sistemi üzerinden defterlerin güvenli biçimde muhafazası, erişim yetkilerinin yönetimi, kayıtların değiştirilemezliği ve bütünlüğünün teknik araçlarla korunması gibi altyapısal yükümlülükleri üstlenmektedir. Buna karşılık, defterlere girilen kayıtların maddi doğruluğu ve bu içerikten doğabilecek zararlar bakımından sorumluluk, veriyi üreten ve kayda dönüştüren şirket yönetimi ile yöneticilerin üzerinde bırakılmaktadır.

Bu ayrımın gerekçesi, Sistem'in bir "içerik doğrulama" mekanizması olmamasıdır. Bakanlık, kaydın güvenli saklanması ve yetkisiz müdahaleye kapalı tutulmasını sağlayan bir platform işletmecisi konumundadır. Ancak defter içeriği şirketin iradesiyle oluşur ve kayıtların dayanağı olan karar, tutanak ve belgeler şirket organizasyonu içinde üretilir. Dolayısıyla yanlış pay sahipliği kaydı, yönetim kurulu kararının hatalı işlenmesi, genel kurul kararının metin veya ekleriyle uyumsuz kaydedilmesi gibi hallerde ortaya çıkan zarar, teknik saklama faaliyetinden değil, şirketin kayıt ve doğruluk yükümlülüğünün ihlalden kaynaklanır. Tebliğ'in TTK m. 553'e yaptığı atıf, tam da bu noktada, yönetim organı üyelerinin ve yöneticilerin kusurlu davranışlarından doğan zararların şirket, pay sahipleri ve şirket alacaklıları bakımından özel hukuk sorumluluğu çerçevesinde ileri sürülebileceğini ifade eder. Diğer bir anlatımla Tebliğ, uyumsuzluğun muhatabını Bakanlık değil, şirket içi karar alma ve kayıt süreçlerinden sorumlu olan yönetim katmanı olarak belirlemektedir.

Tebliğ, içerikten doğan zararlar bakımından özel hukuk sorumluluğunu yönetime yönlendirerek, Sistem'in varlığının şirket yönetimini sorumluluktan kurtaran bir perdeye dönüşmesini engellemektedir. Bununla birlikte, teorik olarak Bakanlığın yalnızca altyapısal görev alanına giren bir aksaklık nedeniyle somut bir zarar doğması halinde, bu durum ayrı bir değerlendirmeyi gerektirebilir. Ancak Tebliğ'in sistematigi, defter içeriğinin doğruluğundan kaynaklanan tipik zararların Bakanlık faaliyet alanı ile illiyet bağıını baştan kurmadığı için, bu zararların muhatabını şirket yönetimi ve yöneticiler olarak konumlandırmaktadır. Bu noktada *Bozkurt Yüksel* tarafından yapılan siber risk sigortası yapılması önerisi düşünülebilir²⁰³.

Konumuza dönecek olursak, "Elektronik Defter Sistemi"nin varlığı tacirin ticari sırları koruma ödevinin daraldığını göstermemektedir. Aksine, defterlerin elektronik ortamda tutulması, erişim yetkilerinin ilke bazlı olarak tanımlanmasını, kullanıcı hesaplarının etkin biçimde yönetilmesini,

²⁰³Bozkurt Yüksel, 2018, s. 159.

görev ayrılığının somutlaştırılmasını ve iç denetim mekanizmalarının izlenebilirlik temelli şekilde yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Zira bu sistem, kayıtların güvenli saklanmasıyla ilişkin teknik güvenceler sağlasa da sır niteliğindeki içeriğin kimler tarafından, hangi sınırlar içinde ve hangi kurumsal prosedürlere bağlı kalarak üretildiği ve kullanıldığı hususunda asli sorumluluk şirkette kalmaktadır. Bu yaklaşım, sır korumasını yalnızca teknik önlemlerle sınırlı görmeyip, kurumsal yönetim ve sorumluluk rejimi içinde değerlendirmeyi gerektirmektedir.

3. Ticari Defterlerin Delil Niteliği

Ticari defterler, bir yandan uyumsuzluğun maddi temelini görünür kılan ispat aracıdır²⁰⁴, diğer yandan ise işletmenin rekabet gücünü taşıyan ticari sırların yoğunlaştığı bir veri havuzudur²⁰⁵. Bu ikili nitelik, yargılamada defterin kullanılmasını “ya tamamen ibraz ya da tamamen saklama” ikilemine indirgemeyi metodolojik olarak hatalı kılar. Ayrıca HMK m. 222/1’in mahkemeye tanıdığı re’sen ibraz kararı yetkisi, taraflarca getirilme ilkesiyle görünürde bir gerilim yaratsa da bu yetki esasen uyumsuzluğun aydınlatılması ile sırların korunması arasında ölçülü bir denge kurmaya hizmet eden istisnai bir araç olarak okunmalıdır²⁰⁶. Zira ispat yükünün gerektirdiği delil faaliyeti

²⁰⁴ Bahtiyar/Biçer, s. 30; Topal, s. 3 vd; YHGK, 2017/1662 E. 2021/1357 K; Y. 12. HD, E. 2020/8049, K. 2020/11190 (UYAP).

²⁰⁵ Doktrinde, nispeten eski tarihli, 6102 sayılı TTK öncesi dönemde yapılan değerlendirmelerden hareketle *İmregün*; ticari defterlerin yoğun biçimde ticari sır içermesi sebebiyle, kanunun açıkça “teslimi” zorunlu kıldığı istisnalar dışında, mahkemenin ibraz yönündeki talebine rağmen tacirin defterlerini filen sunmaya zorlanamayacağını, tacirin bu tercihin ispat bakımından doğuracağı olumsuz sonuca katlanarak defterleri teslim etmeme yoluna gidebileceğini belirtmektedir. Bkz. *İmregün*, s. 104; Buna karşılık *Arslanlı* da burada esas meselenin “teslim mecburiyeti” olarak kurulması gerekmediğini; bilirkişi incelemesinin yapılabilmesi için defterlerin belirli bir yerde gösterilmesinin ve zorunlu görüldüğü ölçüde kısa süreliğine mahkemenin zilyetliğine bırakılmasının emredilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. *Arslanlı*, s. 139; Önder’e göre ise ticari defterlere dayanarak lehine delil sonucundan yararlanmak isteyen tacir bakımından, öncelikle defterlerin lehine delil olma şartlarını taşıyıp taşımadığının tespit edilebilmesi gerekir. Bu tespit ise, defterlerin tamamının incelemeye elverişli biçimde ibrazını zorunlu kılar. Zira defterlerin bütünü ibraz edilmezse, usulüne uygunluk ve iç tutarlılık gibi şartlar değerlendirilemeyeceğinden, taraf defterlerine dayanmak suretiyle iddiasını ispat edemez. Bununla birlikte Önder, “tamamının incelenmesi” gereğinin, esasen lehine delil olma şartlarının denetlenmesine hizmet ettiğini; davada delil olarak kullanılacak kayıtların ise kural olarak uyumsuzlukla bağlantılı olan kısım sınırlı bulunduğunu belirtmektedir. Bkz. Önder, s. 190.

²⁰⁶ Mahkemenin ticari defterlerin ibrazına re’sen karar verip veremeyeceği, taraflarca getirilme ilkesi ile hâkimin yetkisi arasındaki sınır bakımından tartışmalıdır. Doktrinde; hâkimin kural olarak re’sen delil toplayamayacağı, ibrazın ancak taraf talebi ve gereklilik hâlinde mümkün olduğu veya HMK m. 222/1 uyarınca hâkime sınırlı bir re’sen ibraz yetkisi tanıdığı yönünde

sürdüğü sürece, defterin hiç ibraz edilmemesi yalnızca ispat riskini büyütmele kalmaz, kanunun ibrazdan kaçınmaya bağladığı sonuçlar nedeniyle usulî pozisyonu da zayıflatabilir. Bu nedenle doğru hareket noktası, defter delilinin hangi şartlarla ve hangi ispat gücüyle işlediğini belirlemek, ardından ticari sır ifşasını azaltan usulî ve teknik mimariyi buna eklemlenektir.

Bu çerçevede HMK m. 222'nin fonksiyonu, "ticari sır taşıyan bir kayıt" ile "yargılamada ispat aracı" arasındaki gerilimi, istisnai bir delil rejimi kurarak yönetmektir. Kişinin kendi ürettiği kayıtlarla lehine sonuç doğurması, usul hukukunun genel sezgisi bakımından istisnai bir kabuldür ve bu istisna ancak kanunun aradığı ağır şartlarla meşrulaştırılabilir²⁰⁷. Bu yüzden m. 222, defter delilini serbest bir takdir alanına bırakmak yerine, güvenilirliği artıran biçim ve tutarlılık koşullarını "kapı eşiği" hâline getirir.

Defterlerin ispat gücü tartışması da bu eşik üzerinden okunmalıdır. HMK m. 222/3'ün defter kaydının aksinin "senet veya diğer kesin delillerle" ortaya konulabileceğini söylemesi, defter delilinin belirli koşullar altında kesin delil mantığına yaklaştığı yönündeki görüşleri güçlendirir²⁰⁸. Buna karşılık uygulamada defterler çoğu zaman bilirkişi incelemesi, yan kayıtlar ve diğer delillerle birlikte değerlendirildiğinden²⁰⁹, defter delilini bütünüyle takdiri delil olarak gören yaklaşımlar da canlılığını korur²¹⁰. Bu nedenle kanaatimizce, mevcut HMK düzenlemesi ve anılan yargı kararları uyarınca usulüne uygun tutulmuş ticari defterlerin, karşı tarafın defterleriyle ayrıca "uyum" şartı aranmaksızın sahibi lehine kesin delil olarak kabul edilmesi gerekir²¹¹.

Defterlerin ibrazı, ticari sırların karşı tarafça öğrenilmesi riskini artırsa da HMK m. 222'nin sistematığı defterin bütünüyle saklanması veya sır gerekçesiyle hiç ibraz edilmemesini teşvik etmez²¹². Aksine, ibrazdan

görüşler bulunmaktadır. Bu yetki, uyumsuzluğun çözümü için gerekli kayıtlarla sınırlı, istisnai ve gerekçeli olmalı; böylece hem uyumsuzluk aydınlatılmalı hem de ticari sırların gereksiz ifşası önlenmelidir. Bkz. Yavuzkurt, s. 80; Topal, s. 145; Erdönmez, s. 205.

²⁰⁷ Bahtiyar/Şua, s. 16 vd.

²⁰⁸ Bahtiyar/Ayli/Şua/Karamanlıoğlu, s. 245; Erdem, s. 123; Bahtiyar/Biçer, s. 30; Yavuzkurt, s. 59.

²⁰⁹ Sarıgül Ata, s. 22-23.

²¹⁰ Taşdelen, s. 284-285; Berzek, s. 132; Yavaş, Senet, s. 209;

²¹¹ Yargıtay'ın bu husustaki uygulamasına yöneltlen eleştiriler için ayrıca Bkz. Bahtiyar/Şua, s. 27.

²¹² Nitekim Yargıtay 23. Hukuk Dairesi, defter tutma yükümlüsü olan davalının ihtarla rağmen

kaçınmanın bazı hâllerde iddianın ispatlanmış sayılması gibi ağır sonuçları bulunabildiğinden, sır korumasının yolu çoğu kez ibrazı tamamen reddetmek değil, incelemeyi amaçla bağlantılı ölçüde sınırlayan usulî araçlara ve ifşayı azaltan teknik tedbirlere dayanır. Ticari defterlerde yer alan sırların korunmasında akılcı yaklaşım, defterin tümüyle gizlenmesi değil, incelemenin yalnızca dava konusuyla bağlantılı kayıtlarla sınırlandırılması, erişim yetkilerinin kontrolü, bilirkişi incelemesinin daraltılması ve teknik güvenlik önlemlerinin uygulanmasıdır. Bu yöntemle hem gizlilik korunur hem de ispat hakkı kullanılabilir. Elektronik defter sistemlerinin beraberinde getirdiği veri sızıntısı ve kopyalama tehlikeleri, bu önlemlerin şirketlerin kurumsal uyum ve bilgi güvenliği stratejilerinin ayrılmaz bir unsuru olmasını gerektirir.

4. E-Defter Uygulamasında Ticari Sırların Korunması

TTK m. 64, ticari defterlerin fizikî veya elektronik ortamda tutulmasına ilişkin usul ve esasların, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (şimdiki Ticaret Bakanlığı) ile Maliye Bakanlığı tarafından ortaklaşa çıkarılacak tebliğlerle belirleneceğini hükme bağlamıştır. Bu hükümle bağlantılı olarak yayımlanan 1 Sıra No'lu Elektronik Defter Genel Tebliği²¹³ ve onu takip eden değişiklikler, e-defterlerin tutulma usullerini, içeriğini, zorunlu olarak e-defter tutması gereken kişi ve kurumları, muhafaza ile ibraz yükümlülüklerini düzenler.

E-defter usulüne uygun şekilde kullanıldığında VUK ve TTK kapsamında kanuni bir defter olarak kabul edilir (3 Sıra No'lu Tebliğ m. 4.3.10)²¹⁴. Belirli mükellefler için fizikî veya kâğıt ortamda tutulan defterler geçersiz sayılır. TTK'daki ticari defter tutma yükümlülüğü e-defterin muhafaza ve ibraz edilmesiyle yerine getirilir.

E-defterlerin oluşturulması için kullanılacak yazılımların, ilgili kurumlardan uyumluluk onayı alması zorunludur²¹⁵. Mükellefler, bu hizmeti bir aracı kuruluş üzerinden alabileceği gibi, kendi yazılımlarını geliştirme

ticari defter ve kayıtlarını ibraz etmemesi hâlinde, bu durumun davalı aleyhine delil oluşturacağını; HMK m. 220/son uyarınca mahkemenin davacının usulüne uygun düzenlenmiş ve defterlerine kaydedilmiş, süresinde itiraz edilmeksizin tebliğ edilen faturalarına dayalı olarak karar vermesi gerekirken, defterlerin ibraz edilmemesine herhangi bir sonuç bağlamaksızın davanın reddine karar vermesini hukuka aykırı bulmuştur. Bkz. Y. 23. HD, T. 24.02.2020, E. 2018/113, K. 2020/4105 (UYAP); Aynı yönde Bkz. Erdönmez, s. 271; Yavuzkurt, s. 73; Üçüncü, s. 180.

²¹³ RG, T. 13.12.2011, S. 28141.

²¹⁴ RG, T. 19.10.2019, S. 30923.

²¹⁵ Bkz. 3 nolu Tebliğ madde 4.2.1.

seçeneğine de sahiptir²¹⁶. Yazılımın teknik standartlara uygunluğu ve güvenliği, uygulamanın etkinliği açısından kritik öneme sahiptir. E-defterler, nitelik açısından fiziki ticari defterlerden farklılık göstermez; ancak VUK ve TTK kapsamında zorunlu tutulan defterlerin içeriği farklılık arz etse de²¹⁷, ticari sırların geniş kapsamlı tanımı her iki düzenleme için de geçerlidir. Ticari sır niteliğindeki bilgiler, e-defterlerde yer alabilir ve bu bilgilerin korunması, tacirin hukuki himayesinin devamı için elzemdir. Tacirler, e-defter hizmet sağlayıcılarıyla sözleşme ilişkisi kurarken, gizliliği sağlayacak önlemleri almalı ve menfaatlerini koruyacak hükümleri sözleşmelere dahil etmelidir²¹⁸. Kendi yazılımını geliştiren tacirlerin ise teknolojik koruma önlemlerini en üst düzeyde tutması gerekmektedir.

Ticari sırların dijital ortamda korunması için, aracı kuruluşlarla yapılan sözleşmelerde gizli bilgilerin tanımı, gizliliğin önemi ve veri güvenliği önlemleri açıkça belirtilmelidir. Aksi takdirde, dijital ortamda üçüncü kişilere aktarılan verilerin gizliliği riske girebilir ve ticari sırların korunması zede-
lenebilir.

Tebliğ, e-defter sisteminin güvenliği bakımından kapsamlı düzenle-
meler getirmiştir. 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren e-defterlerin yedek kop-
yalarının Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kendi sistemlerinde veya Başkanlık
tarafından yetkilendirilmiş güvenli veri saklama hizmeti sağlayıcılarında, şif-
releme ve erişim kontrolü dâhil sıkı gizlilik ve siber güvenlik standartlarına
uygun biçimde muhafazası zorunludur²¹⁹. Bu düzenleme veri bütünlüğünü,
yetkisiz erişime karşı dayanıklılığı ve siber tehdit dirençliliğini birlikte hedef-
ler. Tacirlerin bu riskleri tespit edip basiretli tacir ilkesi uyarınca önlem alması
beklenir.

TTK m. 82/7 uyarınca tacir, ticari defter ve belgelerini kanuni sak-
lama süresi içinde yangın, su baskını, deprem veya hırsızlık gibi sebepler-
le kaybederse²²⁰, zıyayı öğrendiği tarihten itibaren otuz gün içinde işletmesi-

²¹⁶ Bkz. 3 nolu Tebliğ madde 4.2.2.

²¹⁷ Bilanço esasına göre defteri kebir, yevmiye ve envanter defteri ortak olup, sınai işletmeler için ayrıca imalat, bitim işleri ve ambar defterleri ve bunun yanında serbest meslek kazanç, damga vergisi, çiftçi işletme ve işletme hesabı esasına göre tutulan defterler de öngörülmektedir. Bkz. Karagöz, s. 16-20.

²¹⁸ Sulu, s. 146.

²¹⁹ Saklamacı kuruluşların yetkilendirilmesinde ISO 27001 gibi uluslararası bilgi güvenliği stan-
dartlarına uyum şartı aranmaktadır.

²²⁰ Biçer/Bahtiyar, s. 23.

nin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden zayi belgesi isteyebilir²²¹. Defter ve belgelerini hiç saklamayan, kendi iradesiyle elinden çıkaran ya da boş veya usulüne aykırı onaylatılmış defterler bakımından zayi belgesi talebi koruma dışında bırakılmaktadır²²². Örneğin, defterlerini uygun olmayan veya korunaksız bir yerde saklayan, yedekleme yapmadan yalnızca tek bir bilgisayarda tutan tacirin kusurlu davranışları, kanunun öngördüğü haklı sebepler kapsamında değerlendirilmez. Yargı kararları da bu yaklaşımı desteklemektedir²²³. Tebliğin 7.1. maddesi de paralel bir şekilde e-defter veya berat dosyalarının bozulması, silinmesi veya zarar görmesi gibi mücbir sebep hallerinde tacirlerin, durumu öğrendikleri tarihten itibaren 15 gün içinde, tev-sik edici belgelerle birlikte yetkili mahkemeye başvurarak zayi belgesi talep edebileceğini düzenlemektedir. Zayi belgesi alındıktan sonra, durumun Gelir İdaresi Başkanlığı'na bildirilmesi ve gerekli belgelerin ibraz edilmesi halinde, zayi olan e-defter kayıtlarının yeniden oluşturulması ve yeni dosyaların sisteme yüklenmesi için izin verilir. Ancak, Tebliğ'e uygun saklama koşullarının yerine getirilmemesi durumunda, zayi durumu haklı bir sebep olarak kabul

²²¹ Arkan, s. 384; Kayıhan, s. 241; Kayar, s. 333

²²² Şener, Zayi, s. 259.

²²³ Diyarbakır BAM, 6. HD. ilamı özetle; “Davacı şirketin merkezinde bulunan bilgisayarda meydana gelen teknik arıza nedeniyle bu bilgisayarda kayıtlı olduğu iddia edilen ticari defterlerin zayi olduğu ileri sürülmüş ise de, Elektronik Defter Genel Tebliği uyarınca ikincil örneklerin tutulduğu ve bunlara da ulaşamadığının ispatlanamadığı gibi, ticari defterlerin birlikişi incelemesine konu bilgisayar harddiskinde saklandığı da ispatlanamamıştır. Bu durum karşısında, kanunda tahdidi olarak sayılmamakla birlikte isteme konu ticari defterlerin yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sonucu ya da bunlara benzer bir sebepten dolayı basiretli bir iş adamının göstereceği tüm dikkat ve özenin gösterilmesi halinde dahi önlenemeyen bir sebepten ötürü ziyaa uğradığının ispatlanamadığı nazara alındığında Mahkemece zayi belgesi verilmesi talebinin reddine karar verilmesi sonucu itibarıyla doğrudur.” şeklindedir. (Diyarbakır BAM, 6. HD, T. 23.06.2022, E. 2022/1496, K. 2022/1423) (UYAP).

edilmez²²⁴. Tacirin bu yönden basiretli davranması beklenir²²⁵. Tacirin basiretli davranması hususunda esasen *Bozkurt Yüksel*'in de çalışmasında detaylı bir şekilde ele almış olduğu üzere verilerin bulut sisteminde saklanıyor olması dahi sorun teşkil edebilecektir²²⁶.

C. Ticari Sırların Bulut Teknolojisinde Korunması

Ticari faaliyetlerin kapsamı dijital dönüşümle birlikte bilişim teknolojilerinin çeşitliliğini ve erişilebilirliğini artırmıştır²²⁷. Bulut bilişim, işletmelerin veri yönetimi ve bilişim hizmetlerini internet üzerinden üçüncü taraf sağlayıcılardan almasına olanak tanıyarak verimlilik ve maliyet avantajı sunar²²⁸. Ancak ticari sırların bulut ortamında saklanması veri güvenliği ve gizlilik bakımından eş zamanlı fırsat ve risk üretir.

Bulut sistemleri, bilişim kaynaklarının sabit bir altyapıya bağlı kalmaksızın kullanılmasına imkân tanır ve işletmelere esneklik sağlar²²⁹. Müşteri verileri, üretim yöntemleri ve araştırma çıktıları gibi ticari değer taşıyan bilgilerin bu ortamda saklanması, verilerin üçüncü bir hizmet sağlayıcının kontrolünde işlenmesi sonucunu doğurur²³⁰. Denetim zayıflar ve yetkisiz erişim riski

²²⁴ Bu yöndeki İstanbul BAM 12. HD ilamı özetle; “Somut olayda, e-defter kayıtlarının sadece tek bir bilgisayarda tutulduğu, e-defter kayıtlarının başka bir bilgisayarda veya harici bir depolama alanında yedeklenmediği, davacının basiretli tacirden beklenen özeni göstermediği, dolayısıyla zayi belgesi verilme koşullarının oluşmadığı anlaşıldığından mahkemece davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.” şeklindedir. (İstanbul BAM, 12. HD, T. 07.07.2022, E. 2022/543, K. 2022/1062); Aynı yönde, Adana BAM, 9. HD ilamı özetle; “Somut dosyamızda davacının dava konusu e defter ve beratların ikincil kopyalarının bakanlık sistemine yüklenmesi hususunda gerekli işlemleri yapmadığı, hal böyle olunca, davacı şirketin defterlerin saklanması konusunda basiretli bir tacirden beklenen özenin göstermediği, kayıtların özenle korunması ve saklanması gerekmesine rağmen, 3 Sıra No’lu Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No: 1) ’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğin 4.4.1-e maddesinde öngörülen yükümlülüğü yerine getirmediği, e-Defter dosyaları ile bunlara ilişkin berat dosyalarının ikincil kopyalarının muhafazası hususunda özel entegre bir firmadan destek almadığı, anlaşılacakla, ilk derece mahkemesince davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.” şeklindedir. (Adana BAM, 9. HD, T. 27.06.2022, E. 2022/860, K. 2022/869) (UYAP)

²²⁵ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 167.

²²⁶ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 167.

²²⁷ Akkurt, s. 39.

²²⁸ Yıldız, s. 7.

²²⁹ Tunç, s. 6.

²³⁰ Tunç, s. 6; Bozkurt Yüksel, 2018, s. 165.

artar²³¹. TTK m. 18/2'deki basiretli tacir ilkesi ile m. 369'da düzenlenen yöneticilerin özen yükümlülüğü²³², işletmenin bu riskleri öngörerek gerekli teknik ve hukuki tedbirleri almasını yükümlülük hâline getirir. Ayrıca ticari sırların hukuka aykırı şekilde açıklanması veya kullanılması hâlinde TTK kapsamında haksız rekabet sorumluluğunun gündeme gelebileceği göz önünde bulundurulduğunda²³³, bulut bilişim yoluyla gerçekleştirilen veri işleme faaliyetlerinin, ticari sırların korunmasına yönelik iradenin açıkça ortaya konduğu sözleşmelerle ve yapısal önlemlerle desteklenmesi zorunluluk arz etmektedir²³⁴.

Ticari sırların bulut ortamında saklanması, bu bilgilerin teknik olarak üçüncü kişiler tarafından erişilebilir hâle gelmesi riskini beraberinde getirdiğinden, gizliliğin korunmasına yönelik iradenin yalnızca fiilî önlemlerle değil, aynı zamanda hukuki ve sözleşme tabanlı düzenlemelerle de açıkça ortaya konmasını gerektirir²³⁵. Koruma önlemi alınmadan buluta yüklenen veriler, gizlilik niteliğini kaybederek ticari sır statüsünden çıkabilir²³⁶. TTK'nın 82. maddesi, ticari defterlerin saklanma koşullarına yer veya yöntem kısıtlaması getirmez; ancak tacirin, şirket menfaatlerini ön planda tutarak kanuna uygun hareket etmesi ve sırların açığa çıkmasını önleyici tedbirler alması zorunludur²³⁷. Örneğin, bir tacirin kendi veri merkezinde saklama yapması, tek başına yeterli değildir. Nitekim kısıtlı erişim, şifreleme, güvenlik duvarları ve yedekleme gibi güncel teknolojilerle desteklenmelidir. Veri depolamanın yüksek maliyet veya uzmanlık gerektirdiği durumlarda, bulut hizmetlerinden faydalanmak basiretli bir tercih olabilir²³⁸, ancak bu, hizmet sağlayıcıyla yapılan sözleşmenin titizlikle düzenlenmesi şartına bağlıdır²³⁹.

²³¹ Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 284.

²³² Akdağ Güney, s. 194.

²³³ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 180.

²³⁴ Tunç, s. 4-6.

²³⁵ Bulut hizmeti sağlayıcısının AB dışında yerleşik olması, AB'de bulunan kişilere ait verilerin işlenmesi hâlinde GDPR kaynaklı yükümlülüklerin uygulanmasına engel teşkil etmez. Ticari sır niteliği taşıyan verilerin kişisel veri içermesi durumunda ise, özellikle sınır aşan veri aktarımı ile veri güvenliğine ilişkin teknik ve idari önlemlerin ve gizlilik yükümlülüklerinin sözleşmelerde açık biçimde düzenlenmesi, gizliliğin korunmasına yönelik iradenin varlığını ortaya koyan temel unsurlar arasında yer alır. Detaylar için Bkz. Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 109.

²³⁶ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 168.

²³⁷ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 166-167.

²³⁸ Akdağ Güney, s. 196.

²³⁹ Yıldız, s. 15, 16.

Sağlayıcı seçimi, ticari sır korumasının başlangıç noktasıdır. Sağlayıcının güvenilirliği, ISO 27001 gibi sertifikaları, iş sürekliliği ve felaket kurtarma planları, mali gücü ve piyasadaki itibarı bu aşamada değerlendirilmelidir. Sözleşme müzakeresi ise gizlilik ve veri güvenliği bakımından belirleyicidir²⁴⁰. Standart click-wrap sözleşmeler²⁴¹ çoğu kez müzakereye kapalıdır ve gizlilik, veri paylaşımı veya sorumluluk hükümleri bakımından yeterli güvence sağlamayabilir²⁴². TBK m. 20 ve devamı hükümleri genel işlem koşullarının denetlenmesine imkân tanısa da ticari sırların yetkisiz ifşası hâlinde doğan zararın sonradan giderilmesi her zaman mümkün olmayabilir.

Bulut hizmet sözleşmelerinde hangi bilgi ve verilerin ticari sır sayılacağı açıkça gösterilmelidir²⁴³. Sözleşme uçtan uca şifreleme, erişim sınırlamaları ve teknik güvenlik standartlarını, sağlayıcının verileri alt yüklenici veya üçüncü kişilerle paylaşmasının sınırlandırılmasını, uygulanacak hukukun belirlenmesini ve hizmet ilişkisi sona erdiğinde ticari sır içeren verilerin iadesi ya da geri döndürülemez biçimde imhasını birlikte düzenlemelidir²⁴⁴. Gizlilik hükümleri hizmet süresinin tamamını ve sonradan ortaya çıkabilecek sırları da kapsamalıdır²⁴⁵.

Bulut ortamında güvenlik, hizmet sağlayıcı dışında tacirin kendi organizasyonu içinde de tedbir almasını gerektirir. Kimlik doğrulamanın güçlendirilmesi, erişimlerin kaydı, buluta aktarımdan önce şifreleme ve anahtar yönetiminin işletmede kalması yetkisiz erişim riskini azaltan temel araçlardır. Risk düzeyi sektöre göre değişir. Finans ve sağlık gibi alanlarda mevzuat uyumu ve veri egemenliği öne çıkar. Hibrit bulut modelleri kritik verilerin yerelde tutulmasına imkân vererek basiretli tacir yükümlülüğüyle uyumlu bir çözüm sağlar²⁴⁶.

²⁴⁰ Akkurt, s. 27.

²⁴¹ Bu sözleşmeler, tarafların üzerinde müzakere ya da değişiklik yapma imkanının bulunmadığı ya şartları kabul et ya da bırak (kabul etme) şeklindeki sözleşmelerdir. Bulut bilişim tabanlı sözleşmelere ait detaylı bilgi için Bkz. Tunç s. 84.

²⁴² Bozkurt Yüksel, 2018, s. 182.

²⁴³ Tunç, s. 95 vd.

²⁴⁴ Doğan Kaya, s. 598.

²⁴⁵ Sulu, s. 120-121.

²⁴⁶ Bozkurt Yüksel, 2018, s. 179.

IV. ÇALIŞAN HAREKETLİLİĞİ VE TİCARİ SIRLARIN KORUNMASI

Çalışan hareketliliği, TBK m. 444-447 ve m. 396'daki rekabet yasağı ve sadakat borcu hükümlerinin ötesinde, AB Direktifi 2016/943 m. 1(3)²⁴⁷ çerçevesinde kavranmayı gerektiren özgün bir dengeleme alanı oluşturur. Direktif m. 1(3)(b), Direktif hükümlerinin “iş ilişkisinin olağan seyri içinde dü-rüstçe edinilen deneyim ve becerilerin” kullanılmasını sınırlandırmak için bir dayanak oluşturamayacağını açıkça düzenler ve bu yolla ticari sır rejiminin işçi hareketini, dolayısıyla bilgi yayılımını ve yenilik kapasitesini engelleme-mesini güvence altına alır²⁴⁸. Söz konusu hüküm, çalışana doğrudan bir hak tanımaktan çok üye devlet hukukuna yönelik bir *carve-out* niteliği taşır. Türk hukukunda buna birebir paralel açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, TBK m. 444(2) rekabet yasağının kapsamını yalnızca müşteri çevresi, üretim sırları ve işverenin önemli zararına yol açabilecek bilgilerle sınırlandırarak benzer bir korumayı dolaylı biçimde sağlar²⁴⁹.

Çalışan hareketliliği bağlamında ticari sır koruması yalnızca işçi-işveren ilişkisiyle sınırlı kalmaz. Çalışanın rakip işletme tarafından sırları ifşa etmeye veya sadakat borcunu ihlale yönlendirilmesi, TTK m. 55/1-b kapsamında ayartma yoluyla haksız rekabet teşkil edebileceğinden, koruma üçüncü kişilere de sirayet eder²⁵⁰. Ülkemizde özellikle KOBİ’lerde, gizlilik politikalarının zayıf uygulanması risk oluşturabilir. Ticari sırların korunmasında, bulut bilişim, şifreleme ve sıfır-güven modelleri etkili çözümler sunar²⁵¹.

Çalışan hareketliliğinin doğurduğu riskler, kurumsal düzlemde rol bazlı erişim kontrolü, gizlilik anlaşmaları ve çalışanlara yönelik düzenli farkındalık eğitimleri ile yönetilebilir²⁵². Yasama düzleminde ise ticari sır ta-

²⁴⁷ AB Direktifi 2016/943 m. 1(3).

²⁴⁸ Direktif metninin Türkçe çevirisi ve ilgili madde için bkz. Sulu, 2026, s. 129.

²⁴⁹ Gündüz, s. 24; Bununla birlikte korumanın dolaylı niteliği, AB Direktifi’nin getirdiği açık *carve-out* ile karşılaştırıldığında uygulamada öngörülebilirlik kaybına yol açabilmekte; özellikle dijital ekonomide kalifiye iş gücünün hareketliliği belirleyici bir üretim faktörü hâline geldiğinden, ticari sır korumasının bu faktörü sınırlandıran bir araca dönüşmemesi için somut olay temelinde net bir denge kurulması gerekmektedir. Yargı uygulamasında, çalışanın işten ayrıldıktan sonra edindiği deneyim ve birikim ile işletmeye özgü ticari sırlar arasındaki sınırın açık biçimde çizilmesi, bu dengenin sürdürülebilirliği bakımından kritik önem taşımaktadır.

²⁵⁰ Şenocak, s. 232; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 193.

²⁵¹ Tunç, s. 4 vd; Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 345.

²⁵² Çekin/Berktaş/Akıncı, s. 79.

nımının netleştirilmesi ve KVKK ile koordinasyonun açıkça düzenlenmesi hem AB standartlarına uyumu hem de işletmelerin öngörülebilir bir koruma çerçevesinde hareket etmesini sağlar.

V. ULUSAL GÜVENLİK VE TİCARİ SIRLAR

Ticari sırların ulusal güvenlik boyutu, Türk hukukunda yalnızca soyut bir dış politika meselesi değil, somut mevzuat zemininde değerlendirilmesi gereken bir alandır²⁵³. 5202 sayılı Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu²⁵⁴, gizlilik dereceli bilgi, belge, proje ve malzemenin korunmasına ilişkin temel çerçeveyi kurar ve savunma sanayisinde faaliyet gösteren teşebbüsler bakımından özel bir tesis güvenlik belgesi rejimi öngörür²⁵⁵. Bu rejim, ticari sır niteliği taşıyan teknik bilgilerin devlet sırrı ile örtüştüğü hâllerde uygulanacak çift katmanlı bir koruma yapısına işaret eder. İhracat kontrolüne tabi çift kullanımlı ürünlere ilişkin mevzuat ile *Wassenaar Düzenlemesi*²⁵⁶ gibi uluslararası rejimler ise kritik teknolojilere ilişkin ticari sırların ülke dışına aktarımını idari izne bağlar²⁵⁷. Türkiye'nin teknolojik bağımsızlık politikası ve son dönemde öne çıkan milli teknoloji girişimleri dikkate alındığında, ticari sır koruması yalnızca rekabet hukuku ekseninde değil, stratejik teknolojilerin yurt dışına çıkışını sınırlayan ihracat kontrol mevzuatıyla birlikte değerlendirilmek durumundadır. Siber güvenlik boyutu bu yapıda ek bir koruma katmanı oluşturur²⁵⁸. Siber casusluk faaliyetleri ya da ileri seviyeli sürekli tehdit (APT) gruplarınca yürütülen saldırılar yoluyla kritik teşebbüslerin barındırdığı ticari sırların ele geçirilmesi hem işletmelerin rekabet menfaatini hem de ülkenin teknolojik egemenlik kapasitesini doğrudan etkiler²⁵⁹. Türk hukuk sisteminde bu alandaki kurumsal yapılanma 2025 yılında köklü biçimde dönüşmüştür. 7 Ocak 2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Siber Güvenlik Başkanlığı kurulmuş, 19 Mart 2025 tarihli ve 32846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu yürürlüğe girmiştir. Siber uzayda faaliyet

²⁵³ Klein, s. 325.

²⁵⁴ 5202 sayılı Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu, RG 03.07.2004, Sayı 25511.

²⁵⁵ Velasco, s. 180.

²⁵⁶ Wassenaar Arrangement Secretariat, The Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies <https://www.wassenaar.org>, Erişim Tarihi: 4.05.2026.

²⁵⁷ Gartner, s. 56; Değer, Açıköz, s. 110.

²⁵⁸ Zayachkivska, s. 340.

²⁵⁹ Siber güvenliğe ilişkin açıklamalar için bkz. Boğaz, s. 38-39; AB'deki siber güvenlik düzenlemeleri için ayrıca bkz. Kun, 2024, s. 479 vd.

gösteren kamu kurumları ile gerçek ve tüzel kişiler düzenlemenin uygulama alanı içerisinde yer almaktadır. Özellikle kritik altyapı işletmelerine yüklenen güvenlik tedbirleri, ticari sır niteliğindeki bilgilerin korunması bakımından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. AB hukukunda son dönemde kabul edilen düzenlemeler, siber güvenliği yalnızca teknik bir mesele olmaktan çıkarak kurumsal yönetim ve risk yönetiminin bir parçası hâline getirmiştir. NIS2 Direktifi belirli teşebbüslerin yönetim organlarına siber güvenlik risklerinin gözetimi konusunda sorumluluk yüklerken, DORA finans sektörüne yönelik dijital faaliyet dayanıklılığı standartları getirmiş, *Cybersecurity Act* ise ENISA'nın sertifikasyon alanındaki rolünü güçlendirmiştir²⁶⁰. Türkiye'nin AB ile dijital uyum süreci ve 7545 sayılı Kanun birlikte değerlendirildiğinde, ticari sırların korunmasının artık yalnızca savunma sanayii güvenliği veya ihracat kontrolü çerçevesinde değil, siber güvenliğe ilişkin düzenlemelerle bağlantılı olarak ele alınması gerektiği görülmektedir.

SONUÇ

Ticari sır kavramı, yalnızca gizli bilgi olarak değerlendirilebilecek dar bir alanı değil, işletmenin yenilik kapasitesini, pazar stratejisini ve kurumsal devamlılığını taşıyan bir varlığı ifade eder. Koruma rejimi de haksız rekabet hükümleri, sadakat yükümlülüğü ve cezai yaptırımlarla açıklanabilecek bir yapı olmaktan çıkmıştır. Bir bilginin gerçekten sır niteliği taşıyıp taşımadığı, bugün teorik tanımlardan çok bilginin hangi sistemlerde saklandığı, kimlerin erişimine açıldığı, nasıl korunduğu ve olası bir ihlalde nasıl izlenebildiği üzerinden değerlendirilmektedir. Bu yüzden ticari sırların korunması, yalnızca hukuki metinler değil, erişim kontrolü, denetim izi, iş sürekliliği politikaları ve sözleşmesel yükümlülüklerle birlikte ele alınmayı gerektirir.

Dijitalleşme bu alanda hem kolaylaştırıcı hem de risk artırıcı bir etki yaratır. Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulmasına imkân veren düzenlemeler, ticari sır korumasını doğrudan bilgi güvenliği tartışmalarının bir parçası hâline getirmiştir. Muhasebe defterleri bakımından mevcut e-defter sistemi devam ederken, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri için ayrı bir elektronik tutma rejiminin kabul edilmesi, şirketin stratejik bilgilerini barındıran defterlerin de dijital altyapıya taşınması sonucunu doğurmuştur. Defter düzeninin gerektirdiği kayıt bütünlüğü ve izlenebilirlik kuralları doğrudan bir gizlilik amacı taşıyorsa da, olası bir ihlal iddiasında ispat bakımından elverişli bir zemin sunarak

²⁶⁰ Kun, 2024, s. 491.

korumanın dolaylı dayanağını oluşturur.

Türk hukukundaki dağınık koruma yapısının sistematikleştirilmesi ihtiyacına, 8 Nisan 2026 tarihinde kamuoyu görüşüne açılan Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Taslağı, bu yönde somut bir adım niteliği taşımaktadır. Taslak'ın çalışanın iş ilişkisinin olağan seyri içinde edindiği bilgi ve becerileri kullanma özgürlüğüne ilişkin açık bir güvence içermemesi, ceza rejiminin sınırlarının yeterince belirginleştirilmemiş olması, KVKK ile koordinasyon hükmü öngörmemesi ve 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu ile koordinasyona yer vermemesi, yasama sürecinde yeniden ele alınmayı gerektiren noktalardır. Bu iyileştirmelerle Taslak, dijital dönüşüm bağlamında öngörülebilir bir koruma rejimine kavuşabilecektir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Ali ve Filiz Değer, “Wassenaar Düzenlemesi ve Türkiye Biyogüvenlik Mevzuatı: Uyum Sürecinde İstikrar İçin Öneriler”, Ankara Barosu Dergisi, 2023, C. 81, S. 4, Cumhuriyet 100. Yıl Özel Sayısı, s. 109-136.
- Akdağ Güney, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- Akkurt, Sinan Sami, “Elektronik Ortamda Hizmet Sunumu ve Buna İlişkin Sözleşmelerin Hukuki Özellikleri”, AÜHFD, 2011, C. 60, S. 1, s. 19-46.
- Alyanak, Servet, “Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Ticarî Sır Kavramının İmtiyaz Sözleşmeleri Bakımından Uygulanması”, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022, C. 8, S. 1, s. 145-179.
- Arar, Kemal, Kara Ticareti Hukuku Dersleri, Cilt I, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1942.
- Arkan, Sabih, Ticari İşletme Hukuku, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara 2024.
- Arsanlı, Halil, Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 3. Bası, İstanbul 1960.
- Bahtiyar, Mehmet/Biçer, Levent “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari Defter Tutma Yükümlülüğü ve Ticari Defterlerin İspat Gücü”, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2013, C. 1, S. 1, s. 15-32.
- Bahtiyar, Mehmet, Ticari İşletme Hukuku, 22. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul 2023.
- Bahtiyar, Mehmet/Ayli, Ali/Şua, Mehmet F./Karamanlıoğlu, Argun, Ticari İşletme Hukuku, 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2025.
- Bahtiyar, Mehmet/Şua, Mehmet F., “Ticari Defterlerin Sahibi Lehine Delil Olma Şartlarına İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Kasım 2023, 13-15, (Editörler: Ay Kaplan, Ülkü/Özelci, Barış Yasin/Bektaş, İbrahim/Murat, Halil Mervan.
- Berzek, Ayşe Nur, Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri, 12. Baskı, Beta Basım

Yayın, İstanbul 2020.

Bilge, Mehmet Emin, Ticari Sırların Korunması, 2. Baskı, Asil Yayıncılık, Ankara 2005.

Boğaz, Ahmet Şamil, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Siber Güvenlik Kaynaklı Hukuki Sorumluluğu, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2025.

Bone, Robert G., ‘A New Look at Trade Secret Law: Doctrine in Search of Justification’, California Law Review, Vol. 86, No. 2, 1998, p. 241–314.

Bozer, Ali/Göle, Celal, Ticari İşletme Hukuku, 17. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2024.

Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru, “Nesnelerin İnternetinin Hukuki Yönden İncelenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016, C. 17, S. 2, s. 113-139.

Bozkurt Yüksel, Armağan Ebru, “Ticari Sırların Dijital Ortamda Korunması”, TAAD, 2018, C. 9, S. 33, s. 143-192.

Bronckers, Marco, McNelis, Natalie Marie, “Is the EU Obligated to Improve the Protection of Trade Secrets? An Inquiry into TRIPS, the European Convention on Human Rights and the EU Charter of Fundamental Rights”, European Intellectual Property Review, 2012, Vol. 34, No. 10, p. 673-688.

Bundesregierung Deutschland, “Gesetzentwurf der Bundesregierung: Entwurf eines Gesetzes zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/943 zum Schutz von Geschäftsgeheimnissen vor rechtswidrigem Erwerb sowie rechtswidriger Nutzung und Offenlegung”, Bundestagsdrucksache, 2018, 19/4724.

Castells, Manuel, The Rise of the Network Society, 2. Baskı, Wiley, Oxford, 2011, s. 38-52.

Cornish, William, ‘Der Geheimnisschutz im englischen Recht’ Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil, 1975, p. 153–161.

Cornish, William, Llewelyn, David ve Aplin, Tanya, Intellectual Property:

- Patents, Copyrights, Trademarks & Allied Rights, 9. Baskı, Sweet & Maxwell, London 2019.
- Crittenden, William F., Crittenden, Victoria L., Pierpont, Allison, “Trade Secrets: Managerial Guidance for Competitive Advantage”, Business Horizons, 2015, Vol. 58, No. 6, p. 607-613.
- Çapa, M. Sadık, “Haksız Rekabet Hukukunda Başkalarının İş Ürünlerinden Yetkisiz Yararlanma” Ankara Barosu Dergisi, 2014, C. 72, S. 2, s. 359-373.
- Çeker, Mustafa, Ticari İşletme, Karahan Kitabevi, Adana 2013.
- Çekin, Mesut Serdar, Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul 2020.
- Çekin, Mesut Serdar, Berktaş, Ahmet Esad, Akıncı, M. Furkan, Veri Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2023.
- Çiftcioğlu, Cengiz Topel, Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrının Açıklanması Suçu (TCK m. 239), Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Deane, Phyllis, The First Industrial Revolution, 2. Baskı, Cambridge University Press, Cambridge 1979.
- Demiral Bakırman, Büşra, “The Protection of Trade, Banking, and Customer Secrets in Turkish Criminal Law”, Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi-Journal of Penal Law and Criminology, 2017, C. 5, S.2, p. 107-118.
- Desaunettes-Barbero, Luc, “Trade Secrets Legal Protection: From a Comparative Analysis of US and EU Law to a New Model of Understanding”, Springer, 2023.
- Desaunettes-Barbero, Luc, Der rechtliche Schutz von Geschäftsgeheimnissen: Von einer vergleichenden Analyse des Schutzes in den Vereinigten Staaten und Europa zu einem Vorschlag für ein neues konzeptionelles Modell, Band 19, Münchener Studien zum Innovation- und Wettbewerbsrecht, Springer, Berlin 2023.
- Doğan Kaya, Hacer Ülkü, “Kişisel Verilerin İşlenmesine Uygulanacak

- Hukuk”, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2025, C. 11, S. 2, s. 559-604.
- Doğrusöz, Bünyamin/Onat, Özgür/Tuncel, Funda, Töralp, Gerekçe, Karşılaştırmalı Maddeler, Komisyon Raporları, Önergeler ve Karşılaştırmalı Tabloları ile Türk Ticaret Kanunu, Cilt I, Ankara 2011.
- Dole Jr, Richard F., “The Uniform Trade Secrets Act—Trends and Prospects”, Hamline Law Review, 2010, Vol. 33, No. 3, p. 409-444.
- Drahos, Peter, Braithwaite, John, Information Feudalism: Who Owns the Knowledge Economy?, The New Press, New York 2007.
- Dreyfuss, Rochelle Cooper, “Do You Want to Know a Trade Secret? How Article 2B Will Make Licensing Trade Secrets Easier (But Innovation More Difficult)”, California Law Review, 1999, Vol. 87, p. 191-268.
- Dülger, Murat Volkan, “İnsan Hakları Ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 1, 2018, s. 71-143.
- Dülger, Murat Volkan, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 3. Baskı, Hukuk Akademisi Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, ‘Trade Secrets’ (WIPO) (<https://www.wipo.int/en/web/trade-secrets>, Erişim Tarihi: 28.04.2025).
- Erdem, Nuri, “Ticari Defterlerin Sahibi Lehine Delil Olma Şartlarının 7251 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerle Birlikte Değerlendirilmesi”, Legal Mali Hukuk Dergisi, 2021, C. XVII, S. 193, s. 79-130.
- Erdönmez, Güray, Medenî Usul Hukukunda Belgelerin İbrazi Mecburiyeti, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- Estevez, Eric, “Trade Secret: Definition, Examples, Laws, Vs. Patent” (Investopedia, 13 Mayıs 2025) (<https://www.investopedia.com/terms/t/trade-secret.asp>, Erişim Tarihi: 24.01.2026).
- Fisk, Catherine L., “Working Knowledge: Trade Secrets, Restrictive Covenants in Employment, and the Rise of Corporate Intellectual Property, 1800-1920”, Hastings Law Journal, 2000, Vol. 52, No. 2, p. 441-522.
- French Assemblée nationale, Loi des 2–17 mars 1791 portant suppression de tous les droits d’aides, de toutes les maîtrises et jurandes et

- établissement établissement des droits de patente (décret d'Allarde), 1791, art. VII.
- G'Sell, Florence/Durand-Barthez, Pascal, *La Protection du Secret des Affaires: État des Lieux en Droit Civil Français et Projet Européen*, Lextenso éditions, Paris 2015.
- Garinot, Jean-Marie, *Le secret des affaires*, LexisNexis, Collection Travaux du Centre de recherche sur le droit des marchés et des investissements internationaux, Paris 2013.
- Gartner, Heinz, "The Wassenaar Arrangement (WA): How It Is Broken and Needs to Be Fixed", *Defense & Security Analysis*, 2008, Vol. 24, No. 1, p. 53-60.
- Gervais, Daniel, *The TRIPS Agreement: Drafting History and Analysis*, 4th ed., Sweet & Maxwell, London 2012.
- Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes vom 27. Mai 1896, *Reichs-Gesetzblatt (RGL.)* 1896, Nr. 13, p. 145–149 (Türkçe: Haksız Rekabete Karşı Koruma Kanunu, *Deutsches Reichsgesetzblatt*, 1896, p. 145–149).
- Getman, Anatolii P., Yaroshenko, Oleg M., Sereda, Olena H., Maliuha, Lesya, Zhygalkin, Ivan P., "Social Dialogue at the National and European Levels as a Factor in the Formation of a Common Labor and Social Policy", *Society Register*, 2023, Vol. 7, No. 3, p. 51-72.
- Günay, Yavuz Selim, *Hukuki Yönleriyle Girişimciliğin Finansmanı ve Girişim Sermayesi (Venture Capital)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2024.
- Gündüz, Salihanur, "İş Hukuku Bağlamında Rekabet Yasağı Sözleşmeleri", *Konya Barosu Dergisi*, 2022, C. 1, S. 1, s. 1-40.
- Gürbüz Usluel, Aslı E., *Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketlerde Ticari Sırrın Korunması*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- Hannah, David R., "Should I Keep a Secret? The Effects of Trade Secret Protection Procedures on Employees' Obligations to Protect Trade Secrets", *Organization Science*, 2005, Vol. 16, No. 1, p. 71-84.
- Henning-Bodewig, Frauke, "International Protection Against Unfair Competition—Art. 10bis Paris Convention, TRIPS and WIPO

- Model Provisions”, International Review of Industrial Property and Copyright Law (IIC), 1999, Vol. 30, No. 2, p. 166-190.
- Hirsch, Ernest E., Türk Ticaret Hukukunun Esaslarına Göre Ticaret Hukuku, çev. Galip Mustafa Gültek, Cilt II, İstanbul 1935.
- İmregün, Oğuz, Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 11. Bası, İstanbul 1996.
- İnanç, Mustafa, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Ticari Defter Tutma, Envanter, Değerleme, Saklama ve İbraz Yükümlülüğü”, Mali Çözüm Dergisi, 2011, S. 105, s. 227-246.
- Karagöz, Özkan, Elektronik Fatura ve Elektronik Defter Uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ 2019.
- Karasu, Raif/Suluk, Cahit/Nal, Temel, Fikri Mülkiyet Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024.
- Karşlıoğlu, Hasan, Ticari Sırrın Kapsamı Hukuki Niteliği ve Haksız Rekabet Hukuku Kapsamında Korunması, Adalet Yayınları, Ankara 2022.
- Kaya, Cemil, İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005.
- Kaya, Mehmet Bedii, “Kişisel Verilerin Korunmasında Yeni Paradigma: Hesap Verebilirlik İlkesi”, İstanbul Hukuk Mecmuası, 2021, C. 78, S. 4, s. 1859-1897.
- Kayar, İsmail, Ticari İşletme Hukuku, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- Kayasoylu, Damla, Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Üretim ve İş Sırlarının Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara 2020.
- Kayıhan, Şaban, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Kervankıran, Emrullah, “Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler ile Bunlar İçin Öngörülen Cezai Yaptırımların Hukuki Niteliği – II”, İMHFD, 2023, C. 8, S. 1, 331-390.
- Klein, Michael A., “Trade Secret Protection, Multinational Firms and International Trade”, International Economics, 2023, Vol. 173, No.1, p. 325-342.

- Kohler, Jillian / Wong, Anna / Tailor, Lauren, “Improving Access to COVID-19 Vaccines: An Analysis of TRIPS Waiver Discourse among WTO Members, Civil Society Organizations, and Pharmaceutical Industry Stakeholders”, *Health and Human Rights Journal*, Vol. 24, No. 2, 2022, p. 159–175.
- Krasser, Rudolf, “The Protection of Trade Secrets in the TRIPs Agreement” in Friedrich-Karl Beier and Gerhard Schricker (eds), *From GATT to TRIPs – The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights* (VCH Verlagsgesellschaft 1996).
- Kun, Eyup, “Unpacking the NIS 2 Directive: Enhancing EU Cybersecurity for the Digital Age”, in Rita Gsenger and Marie-Therese Sekwenz (eds), *Digital Decade: How the EU Shapes Digitalisation Research*, Nomos, 2025, p. 479-512.
- Kurt Konca, Nesibe, *Medeni Usul Hukukunda Aleniyet İlkesi*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2009.
- Küçük, Ayhan, “Bilgi Edinme Hakkının Sınırları ve Bu Hakkın İhlalinde İdare ve Kamu Görevlilerinin Sorumluluğu”, *Sayıştay Dergisi*, S. 81, 2011, s. 111-140.
- Küzeci, Elif, *Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık*, 4. Baskı, İstanbul 2020.
- Lang, Jon, “The Protection of Commercial Trade Secrets”, *European Intellectual Property Review*, 2003, Vol. 25, No. 10, p. 461-471.
- MacLeod, Christine, “Inventing the Industrial Revolution: The English Patent System, 1660-1800”, Cambridge University Press, 2002.
- Mathon, Jean-Mathieu, “La Protection du Secret des Affaires: Enjeux et Propositions”, Dalloz 2016.
- Ministère de la Justice [French Ministry of Justice], *The Law of Contract* (2. Baskı, Mayıs 2016) (https://www.justice.gouv.fr/sites/default/files/migrations/textes/art_pix/THE-LAW-OF-CONTRACT-2-5-16.pdf, Erişim Tarihi: 12.05.2025).
- Ohly, Ansgar, Sosnitza, Olaf, *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*, 7. Baskı, CH Beck, München 2016.

- Öğretmen Kotil, Zeynep, Kişisel Verilerin Korunması Çerçevesinde Yapay Zeka, 2022, 1. baskı, Onikilevha Yayıncılık, s. 94-96.
- Özkan Koç, Sema Deniz, İşçinin Sır Saklama Yükümlülüğü, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.
- Özkan Koç, Sema Deniz, “Sır Saklama Yükümlülüğünü Aykırılık Halinde Kararlaştırılan Tek Taraflı Cezai Şartın Geçerliliği Sorunu”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2025, C. 13, S. 1, s. 478-492.
- Paclot, Yann, “Secret et relations d’affaires. Les diverses facettes du secret des affaires”, Droit et patrimoine, No.102, 2002, p. 70–75.
- Pollaud-Dulian, Frédéric, La propriété industrielle, LexisNexis, Paris 2010.
- Poroy, Reha/Yasaman, Hamdi, Ticari İşletme Hukuku, 18. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.
- Sandeen, Sharon K., “The Evolution of Trade Secret Law and Why Courts Commit Error When They Do Not Follow the Uniform Trade Secrets Act”, Hamline Law Review, 2010, Vol. 33, No. 3, p. 493-543.
- Sarıgül-Ata, Bersun, “Belge ve Belgenin Delil Kuvveti”, Ankara Barosu Dergisi, 2020, C. 78, S. 1, s. 1–40.
- Schmid, Johann, Der Gesetzliche Schutz der Fabrik- und Geschäftsgeheimnisse in Deutschland und im Ausland, Mohr Siebeck, Tübingen 1907.
- Softaoğlu, Mete Burak, Anonim Şirketlerde Ticari Sırların Korunması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2024.
- Sulu, Muhammed, Ticari Sırların Korunması, 3. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Sulu, Muhammed, “Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Avrupa Birliği Direktifi Çevirisi”, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2026, C. 1, S. 1, s. 117–141.
- Şener, Oruç Hami, “Ticari Defterlerin ve Belgelerin Saklanması, Zıyası, Zayi Belgesi, Böyle Bir Belgenin Alınması ve Alınmamasının Hüküm ve Sonuçları”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004, C. 6, S. 1, s. 233-294.
- Şenocak, Kemal, “İşletme Personelinin Ayarılması Meselesinin Haksız

- Rekabet Hükümleri Çerçevesinde (TTK m. 56 vd.) Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2001, C. 50, S. 2, s. 193-246.
- Taşdelen, Nihat, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Ticari Defterler”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2012, s. 257-295.
- Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, 100 Soruda Elektronik Ticari Defter Sistemi (ETDS), Ticaret Bakanlığı Yayını, Ankara 2025, (<https://icticaret.ticaret.gov.tr/data/68513c9e13b876b9c40cb92d/100%20SORUDA%20ETDS.pdf>, Erişim Tarihi: 06.12.2025).
- Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü, Ticari Sırların Korunması Hakkında Kanun Taslağı, Kamuoyu Görüşüne Sunum Tarihi 8 Nisan 2026, Ankara 2026, <https://icticaret.ticaret.gov.tr/duyurular/ticari-sirlarin-korunmasi-hakkinda-kanun-taslaginin-goruse-acilmasi>, Erişim Tarihi: 03.05.2026).
- Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı (1/483), Türkiye Büyük Millet Meclisi, <https://www.tbmm.gov.tr>, Erişim Tarihi: 22.03.2026).
- Topal, Önder, Medeni Yargılama Hukuku Bağlamında Ticari Defterlerin Delil Niteliği, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.
- Tunç, Aybike, Bulut Bilişim Sözleşmeleri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Turanboy, Asuman, “Ticarî Sır”, Prof. Dr. Tuğrul Ansay’a Armağan, Turhan Kitabevi, Ankara, 2006, s. 349–369, (Editörler: Arkan, Sabih/Yongalık, Aynur).
- Üçüncü, S. Hilal, Medeni Yargılama Hukukunda Kişisel Verilerin ve Sırların Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/Helvacı /Kaya, Arslan/ Nomer Ertan, Füsün, Ticari İşletme Hukuku, 10. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2022.
- Velasco, Xavier Gómez, “Know-How or Trade Secret with Regard to the New Commercial Code of Ecuador”, Revista la Propiedad Inmaterial, 2023, Vol. 35, No. 1, p. 177–207.

- Yalçinkaya Özdamar, İrem, Büyük Veri Çağında Kişisel Verilerin Korunması: Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde Profilleme ve Otomatik Karar Alma Düzenlemeleri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2022.
- Yarbaş, Fevzi, Ticaret ve Vergi Davalarında Ticari Defterlerin Delil Niteliği, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 1996.
- Yaroshenko, Oleg M. ve diğerleri, “Protection of Trade Secrets in Global Markets and International Business: Implications for Labor Relations”, Markets, Globalization & Development Review, 2024, Vol. 9, No. 2, p. 1-16.
- Yasaman, Hamdi, Patent Hukukunda Ticari Sırların Korunması, Fikrî Mülkiyet Hukuku Yıllığı 1. Baskı, İstanbul 2009.
- Yavaş, Murat, Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle İspat Kuralları ile Bu Kuralların İstisnaları, 1. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2020.
- Yavuzkurt, Begüm, Ticari Defterlerin Delil Niteliği, Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2024.
- Yıldırım, Fikret, Ticari Sır Bakımından Aleniyet İlkesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2016.
- Yıldız, Özcan Rıza, “Bilişim Dünyasının Yeni Modeli: Bulut Bilişim (Cloud Computing) ve Denetim”, Sayıştay Dergisi, 2009, C. 20, S. 74-75, s. 5-23.
- Yücedağ, Nafiye, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler”, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 2019, C.1, S.1, s. 47-63.
- Zayachkivska, Olena V., “Commercial Secret, Know-How, Official Secret: Common and Distinctive Features”, The 5th International Scientific and Practical Conference “Science and Technology: Problems, Prospects and Innovations”, 2023.

1. Finansal Destek Beyanı | Financial Support Statement

Bu makale, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 223K656 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir. Bu vesileyle TÜBİTAK'a teşekkür edilmektedir. | This article was supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) under Project No. 223K656. The authors gratefully acknowledge TÜBİTAK for its financial support.

2. Çıkar Çatışması Beyanı | Conflict of Interest Statement

Yazarlar, çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir. | The authors declare no conflict of interest.

3. Etik Kurul Onayı | Ethics Committee Approval

Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir. | Ethics committee approval was not required for this study.

4. Yazar Katkı Beyanı | Author Contributions

Bu makale yazarlar tarafından eşit katkı ile hazırlanmıştır. | This article was prepared by with equal contributions.

5. Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı | Research and Publication Ethics Statement

Yazarlar, çalışmada akademik etik kurallara uyulduğunu ve herhangi bir etik ihlal bulunmadığını beyan etmektedir. | The authors declare that all ethical guidelines for research and publication have been followed and that no violations have occurred.

6. İntihal Taraması ve Hakemlik Süreci | Plagiarism and Peer Review Statement

Makale, intihal programıyla taranmış ve çift kör hakemlik sürecinden geçmiştir. | This article was screened by plagiarism detection software and evaluated through a double-blind peer-review process.